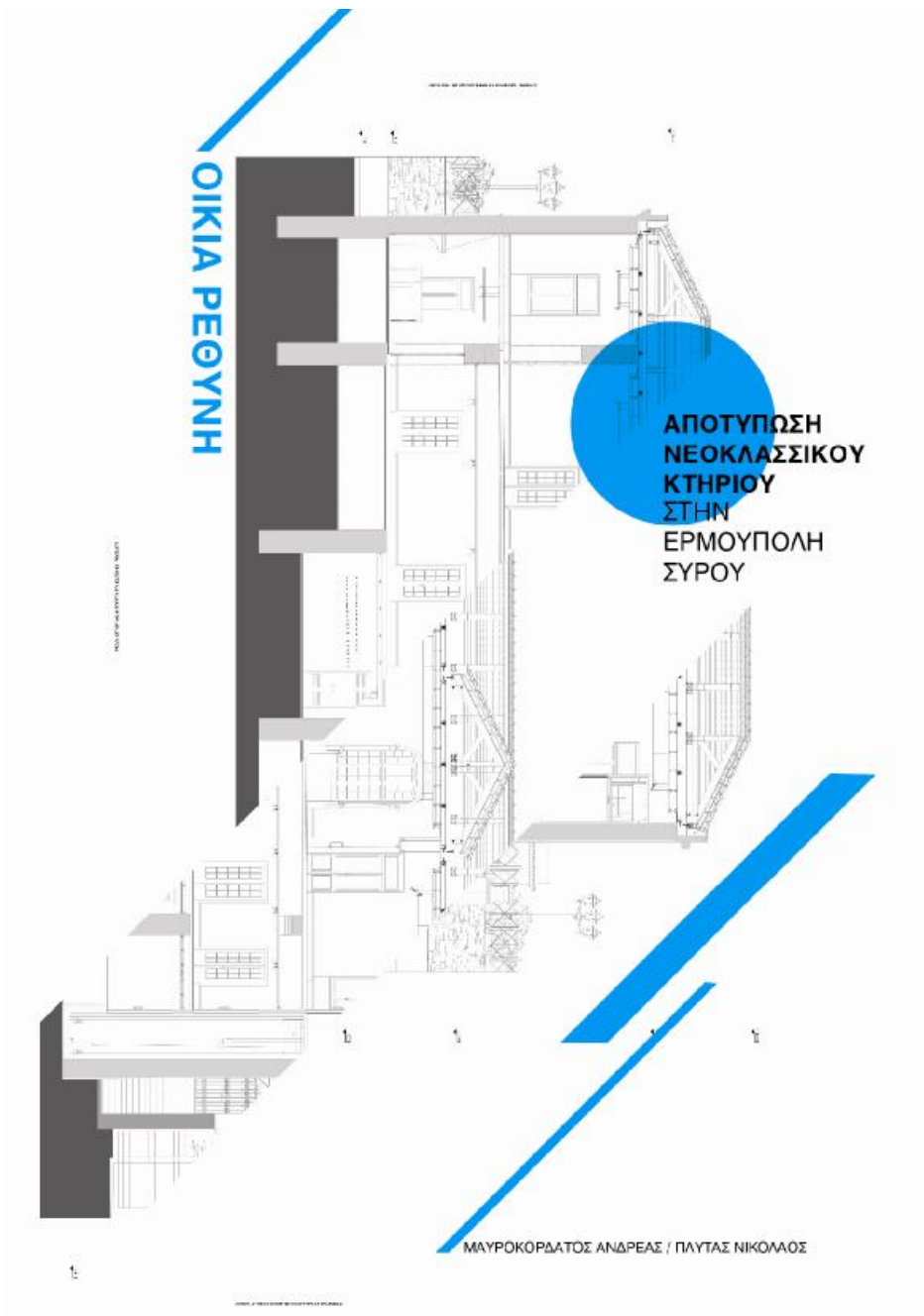

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΝΕΟΚΛΑΣΣΙΚΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ ΣΥΡΟΥ
(ΟΙΚΙΑ ΡΕΘΥΝΗ)

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ - ΠΛΥΤΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΠΑΤΡΑ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2012

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Ερμούπολη είναι πρωτεύουσα της Σύρου, του Νομού Κυκλάδων και έδρα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Βρίσκεται στη ανατολική πλευρά της Σύρου και είναι γνωστή και για το ναυπηγείο της και τον σημαντικό λιμένα της. Παλιότερα υπήρξε βιομηχανικό, ναυτιλιακό και πολιτιστικό κέντρο της χώρας, ενώ πλέον αποτελεί γραφικό θέρετρο. Σήμερα λειτουργεί και τμήμα του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ερμούπολη άρχισε να κατοικείται από τους πρόσφυγες που ήρθαν σταδιακά στο νησί από τη Μικρά Ασία, τη Χίο, την Κάσο, τα Ψαρά και την Κρήτη από το 1822. Οι πρώτοι πρόσφυγες ήταν θύματα των σφαγών που είχε εξαπολύσει ο τουρκικός στόλος σε αυτές τις περιοχές το 1822. Η ύπαρξη καθολικών στο νησί της Σύρου είχε θέσει το νησί υπό την προστασία των δυτικών μεγάλων δυνάμεων της εποχής. Έτσι οι πρόσφυγες αναζήτησαν στο νησί της Σύρου κυρίως ασφάλεια. Η ονομασία της πόλης αποφασίστηκε σε συμβούλιο που έγινε το 1823 από τους πρώτους οικιστές της πόλης και ονομάστηκε Ερμούπολη προς τιμή του αρχαίου θεού του εμπορίου Ερμή.

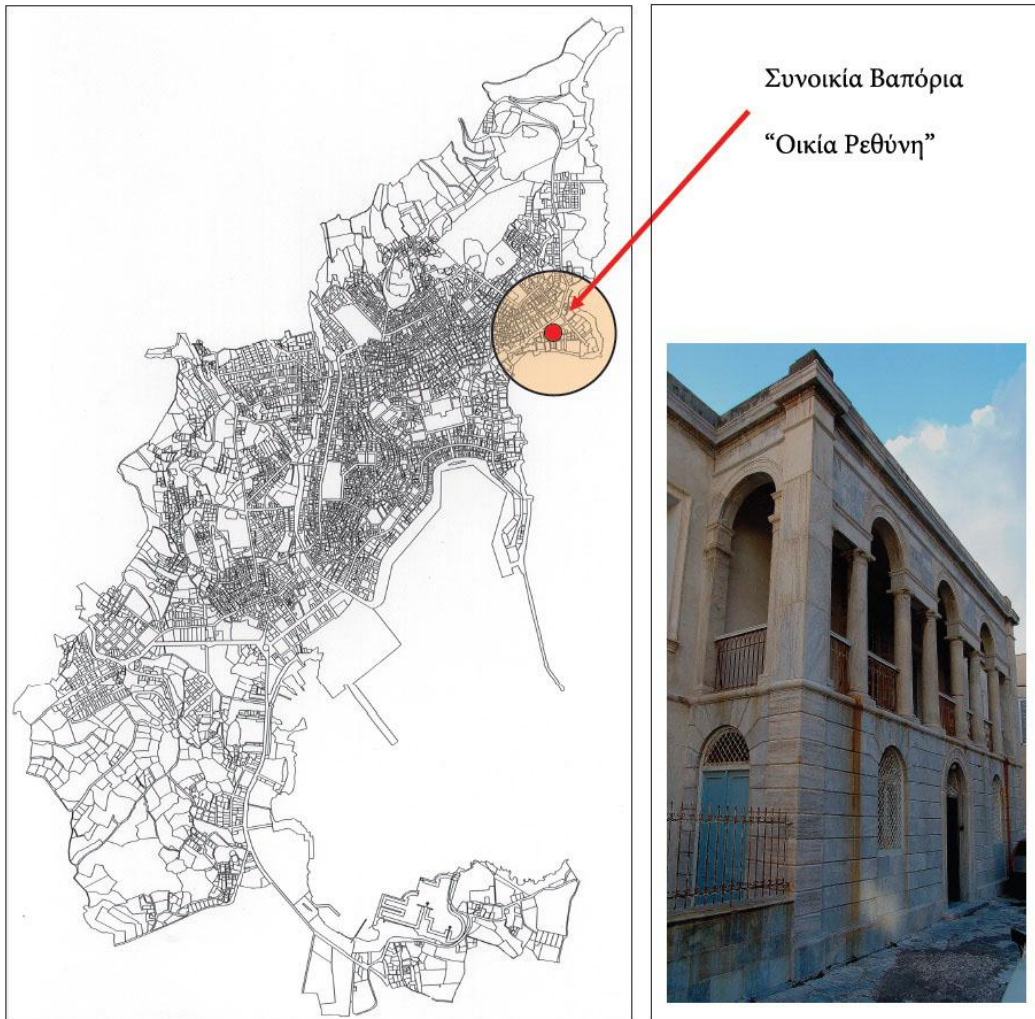
Ο Δήμος Σύρου-Ερμούπολης είναι πλέον ο μοναδικός Δήμος του νησιού . Παλαιότερα (μέχρι το 2010) το νησί ήταν χωρισμένο σε τρεις δήμους Σύρος. Περιλαμβάνει διοικητικά και τη Νήσο Γυάρο . Σύμφωνα με τα προσωρινά αποτελέσματα της απογραφής πληθυσμού που διενήργησε το Μάιο η Ελληνική Στατιστική Αρχή ,μικρή αύξηση πληθυσμού παρουσιάζει η Σύρος. Συγκεκριμένα ο πληθυσμός του νησιού ανέρχεται σε 21390 κατοίκους .Η πυκνότητα πληθυσμού ανά τετρ.χλμ ανέρχεται σε 209,91 κατοίκους. Έδρα του δήμου είναι η Ερμούπολη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

- 1) ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ σελ.4**
- 2) ΑΡΧΟΝΤΙΚΕΣ ΟΙΚΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΒΑΠΟΡΙΑ-ΟΙΚΙΑ ΡΕΘΥΝΗ σελ.5**
- 3) ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ - ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ σελ.6**
- 4) ΜΕΣΟΙ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ σελ.7**
- 5) Η ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ σελ.8**
- 6) ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΚΡΙΣΗ, ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ σελ.9**
- 7) ΑΡΓΟΣΥΡΤΗ ΠΑΡΑΚΜΗ σελ.11**
- 8) ΝΕΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ σελ.12**
- 9) ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ - ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ σελ.12**
- 10) ΤΕΚΤΟΝΕΣ, ΕΡΓΟΛΑΒΟΙ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ σελ.15**
- 11) Η ΡΥΘΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ σελ.17**
- 12) ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ-ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ σελ.18**
- 13) ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΔΟΜΗΣΗΣ σελ.20**
- 14) ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ σελ.22**
- 15) ΝΕΟΚΛΑΣΣΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΤΗΝ ΝΕΑ ΕΛΛΑΔΑ σελ.25**
- 16) ΣΧΕΔΙΑ σελ.27**
- 17) ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ σελ.32**

1. ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ

Η οικία "Ρεθύνη" από το 1984 είναι ιδιοκτησία του Λυκείου Ελληνίδων Σύρου, βρίσκεται στη συνοικία βαπόρια της Ερμούπολης επί της οδού Κάσου αριθμός 10 στο οικοδομικό τετράγωνο 1097 που εμπεριέχεται από τις οδούς Διογένους προς το Νότο, Κάδμου προς τη Δύση, Κάσου προς το Βορρά και μιας ανώνυμης οδού προς την Ανατολή.

2. ΑΡΧΟΝΤΙΚΕΣ ΟΙΚΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΒΑΠΟΡΙΑ-ΟΙΚΙΑ ΡΕΘΥΝΗ

Η ενασχόληση των κατοίκων της Σύρου με τη βιομηχανία και τη ναυτιλία, προσέλκυσε στο νησί αστικές οικογένειες από τη Χίο, Σμύρνη, Ψαρά και Κάσο, οι οποίες συνέβαλαν στην ανάπτυξη του τόπου και έκτισαν πολυτελείς κατοικίες στην περιοχή Βαπόρια.

Τα σπίτια της περιοχής ανήκουν σε τρεις γενιές και η ιστορία τους καταγράφει τις κοινωνικές ανακατατάξεις της εποχής.

Απο την πρώτη γενιά μέχρι το 1940 ελάχιστες οικίες διασώζονται. Αρκετά είναι τα τυπικά αστικά μέγαρα των μέσων του 19^{ου} αιώνα, με τις απλές σχετικά όψεις και πολυπληθέστερα τα σπίτια της 3^{ης} γενιάς μετά το 1870 με 1880.

Οι εκπρόσωποι του νέου ηγετικού στρώματος που τα έχτισαν μιμήθηκαν την αρχοντιά των προκατόχων τονίζοντας περισσότερο τα πλούτη τους με τα εξωτερικά γνώρισματα των μεγάρων, των περίτεχνο διάκοσμο και τις ολομάρμαρες επενδύσεις.

Η οικία "Ρεθύνη" με ιδιαίτερο γνώρισμα τη σκεπαστή βεράντα του ορόφου με την κιονοστοιχία που γεφυρώνεται εναλλάξ με ευθύγραμμα επιστήλια και τόξα αποτελεί ένα τυπικό νεοκλασικό μέγαρο, ταυτισμένο με τη ζωή σημαντικών προσωπικοτήτων της πόλης, το οποίο λειτούργησε κατά τις δεκαετίες της άνθισης του νησιού ως κύρια κατοικία τους.

Το κτίριο αυτό έχει κριθεί διατηρητέο και είναι γνωστό ως Λύκειο των Ελληνίδων πρώην αρχοντικό του G.STEFANO.

3. ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ - ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Το νησί της Σύρου ακολούθησε την τύχη του κυκλαδικού νησιωτικού συμπλέγματος στη μακραίωνη ιστορία του, μετέχοντας στη δημιουργία του ευρύτερου αιγαιακού πολιτισμού.

Η δημιουργία της Ερμούπολης στα 1821-1830 ήταν μια μικρή κοσμογονία στον κυκλαδικό κόσμο. Ανέτρεψε ισορροπίες αιώνων και συνοδεύτηκε από τις πολώσεις και τις ανισότητες που χαρακτηρίζουν την εποχή μας.

Η Σύρος έγινε το κέντρο των Κυκλάδων, μοναδική πόλη στον χώρο αυτό, σημείο αναφοράς και τόπος προσέλκυσης μεταναστών από τον κοντινό και ευρύτερο περίγυρο. Σήμερα, αν και παρατηρείται επανισορρόπηση των οικονομικών λειτουργιών, η διαφορετική φυσιογνωμία του νησιού από όλα τα κυκλαδονήσια είναι ακόμη αισθητή.

Προϊστορική Εποχή – Αρχαίοι Χρόνοι

Ίχνη ανθρώπινης παρουσίας στη Σύρο κατά την προϊστορική εποχή έχουν εντοπιστεί στη Χαλανδριανή και στο γειτονικό ύψωμα, το Καστρί, στη ΒΑ πλευρά του νησιού, και χρονολογούνται, αντίστοιχα, στα 2700-2300 και 2300-2200 π.Χ. Κατά τις διαδοχικές ανασκαφές στο νεκροταφείο της Χαλανδριανής (που ξεκίνησαν το 1862), αποκαλύφθηκαν πάνω από 600 τάφοι με σημαντικά κτερίσματα. Ο πρωτοκυκλαδικός οχυρωμένος οικισμός στο Καστρί είναι από τους καλύτερα διατηρημένους, χάρη και στα έργα στερέωσης που έκανε από το 1962 η Αρχαιολογική Υπηρεσία. Στο Καστρί, ο αρχαιολόγος Χρήστος Τσουντας έφερε πρώτος στο φως, το 1898, υπολείμματα οχύρωσης, οικιών και πολλών αντικειμένων, ενώ ορισμένα ευρήματα πείθουν για την ύπαρξη εργαστηρίων μεταλλοτεχνίας και μαρτυρούν για τις σχέσεις της Σύρου με τα παράλια της Μικρασίας την εποχή εκείνη. Οι έρευνες εντόπισαν ίχνη εγκαταστάσεων και σε άλλα σημεία του νησιού (Τάλαντα, Σα Μιχάλης, Αζόλιμος, Γαλησσάς, Μάλλια, Μάννα).

Στη δεύτερη χιλιετία π.Χ. εικάζεται ότι το νησί εποίκιστηκε από τους Φοίνικες, έπειτα οι Κρήτες απέκτησαν τον έλεγχο του Αιγαίου, το οικιστικό πλέγμα του νησιού αναδιατάχθηκε και η Χαλανδριανή εγκαταλείφθηκε. Από τον 17ο π.Χ. αϊ. οι Κυκλάδες δέχονται όλο και πιο έντονα την επιρροή της μινωικής Κρήτης. Την εποχή εκείνη ακμάζει το Ακρωτήριο της Σαντορίνης.

Από τα μέσα του 16ου π.Χ. αϊ., μετά την έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης, και ως τα μέσα του 15ου αϊ., οι Μυκήνες έθεσαν υπό τον έλεγχο τους τις Κυκλάδες. Κατά την παρακμή του μυκηναϊκού κόσμου (11ος-10ος π.Χ. αϊ.) φαίνεται ότι πραγματοποιήθηκαν μετακινήσεις πληθυσμών και πιθανολογείται ότι εγκαταστάθηκαν Ίωνες στη Σύρο (9ος και 8ος αϊ.). Στην Οδύσσεια του Ομήρου αναφέρονται η ονομασία του νησιού, «Συρήν», το οποίο τοποθετείται κοντά στη Δήλο, και δύο πόλεις που είχαν έναν βασιλιά, τον Κτήσιο Ορμενίδη.

Τον 7ο αϊ. π.Χ., εποχή ακμής για τις Κυκλάδες, η Σύρος θεωρείται μάλλον φτωχό και ασήμαντο νησί. Ίχνη οικισμών ανεβρέθηκαν στον λόφο της Αγίας Πακοῦς (Γαλησσάς) και στα δυτικά της Ερμούπολης - στη θέση της Κοίμησης - από όπου προέρχονται τα αγγεία του 6ου αϊ. π.Χ. του Μουσείου Σύρου. Επίσης, στον 6ο-3ο αϊ. π.Χ. χρονολογούνται τα ίχνη αγροτικών οικισμών στη Βάρη, Ντελλα-γκράτσια.

Φοίνικα, Λοτό (όρμος Κινίου) και αλλού. Τον 6ο αϊ. π.Χ., όταν η Σύρος είχε καταληφθεί από τους Σάμιους, γεννήθηκε στο νησί ο φυσικός φιλόσοφος Φερεκύδης, που αργότερα εγκαταστάθηκε στη Σάμο και υπήρξε δάσκαλος του Πυθαγόρα, θεωρείται εφευρέτης του ηλιοτροπίου, του πρώτου ηλιακού ρολογιού. Το όνομα του έχει δοθεί σε δύο σπήλαια του νησιού, ένα στο ανατολικό τμήμα (Ρηχωπού), και ένα άλλο στην Αληθινή.

Κατά τους Μηδικούς πολέμους η Σύρος υποτάχθηκε στους Πέρσες αλλά από το 478 π.Χ. εντάχθηκε, μαζί με άλλα κυκλαδονήσια, στην πρώτη Αθηναϊκή συμμαχία. Αποτέλεσε αυτόνομο κρατίδιο με βουλή και δήμο, κατέβαλλε όμως φόρο υποτέλειας στους Αθηναίους. Μετά τη μάχη της Χαιρώνειας (338 π.Χ.) οι Κυκλάδες υποτάχθηκαν στους Μακεδόνες. Η ανάκαμψη της Σύρου εντοπίζεται στους ελληνιστικούς χρόνους βρέθηκαν αρχιτεκτονικά κατάλοιπα στην Αληθινή, πιθανόν από ναό αφιερωμένο στους Καβείρους, ενώ άλλα λείψανα στα βόρεια του νησιού (Γράμματα) υποδεικνύουν την ύπαρξη ιερού του Ασκληπιού, προστάτη των ναυτικών.

Κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους (184 π.Χ.-324 μ.Χ.) η πρωτεύουσα της Σύρου βρισκόταν στη θέση της σημερινής Ερμούπολης. Τα λείψανα της πρωτεύουσας και τα νομίσματα της Σύρου μαρτυρούν ανάπτυξη. Κυκλοφορία χάλκινων νομισμάτων εντοπίζεται στο νησί από τον 3ο αιώνα π.Χ., ενώ είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα η κοπή αργυρών νομισμάτων τον 2ο αϊ. π.Χ.

4. ΜΕΣΟΙ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Το τέλος του αρχαίου κόσμου έριξε τις Κυκλάδες στην αφάνεια. Η παρακμή και εγκατάλειψη της αρχαίας πόλης συνδέονται με τις βαρβαρικές επιδρομές, από τον 3ο μ.Χ. αιώνα, και έπειτα με την πύκνωση της πειρατείας που ταλαιπώρησε το Αιγαίο σχεδόν επί μία χιλιετία. Ίχνη εγκαταστάσεων στη συριανή ενδοχώρα μαρτυρούν ωστόσο ότι το νησί δεν είχε εγκαταλειφθεί εντελώς.

Στους βυζαντινούς χρόνους η χριστιανική πλέον Σύρος, μαζί με τα άλλα κυκλαδονήσια, αποτελεί τμήμα του θέματος του Αιγαίου, που διοικείται από Στρατηγό και αργότερα Δούκα.

Στις αρχές του 13ου αϊ., μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους (1204), η Σύρος, όπως και άλλα νησιά, κυριεύεται από Λατίνους και υπάγεται στο Δουκάτο της Νάξου (ή του Αιγαίου) που ίδρυσε ο Βενετός Μάρκος Σανούδος (Sanudo).

Την ίδια περίοδο, ίσως και λίγο νωρίτερα, οικίστηκε και η Άνω Σύρος. Την εποχή της Λατινοκρατίας η τοπική κοινότητα αποδέχτηκε το καθολικό δόγμα, διατήρησε όμως την ελληνική γλώσσα. Διατηρήθηκε επίσης μια μικρή ενορία ορθοδόξων, η του Αγίου Νικολάου «του Φτωχού».

Στους τρειςμισι περίπου αιώνες του Δουκάτου του Αιγαίου η Σύρος ε γνώρισε ένα ιδιότυπο καθεστώς φεουδαρχικού τύπου, με τις διαμάχες των τοπικών ηγεμονίσκων και τις συχνές πειρατικές επιδρομές. Οι περισσότεροι οικισμοί φρουριακού χαρακτήρα στα κυκλαδονήσια, όπως αυτός της Άνω Σύρου, που είχαν εποπτεία στους ναυτικούς δρόμους και τα περάσματα της περιοχής, διαμορφώθηκαν την εποχή εκείνη.

Τον 15ο αϊ. το Δουκάτο του Αιγαίου έγινε ουσιαστικά προτεκτοράτο της Βενετίας. Με την κατάληψη της Σύρου και άλλων νησιών από τον περιώνυμο Χαϊρεντίν Μπαρμπάρόσα στα 1537, επικεφαλής του οθωμανικού στόλου, καθιερώθηκε η οθωμανική επικυριαρχία στο Δουκάτο, το οποίο καταλύθηκε οριστικά το 1579.

Η διαπραγμάτευση των εκπροσώπων της Σύρου και των Κυκλάδων με τον Σουλτάνο Μουράτ Γ' το 1579 έληξε με την παραχώρηση σημαντικών προνομίων στα νησιά: μείωση της φορολογίας, θρησκευτική ελευθερία, αναγνώριση της διαιτησίας μεταξύ Χριστιανών, απαγόρευση της εγκατάστασης γενιτσάρων στα νησιά. Μολονότι δεν έλειψαν οι προστριβές και οι αυθαιρεσίες των οθωμανικών αρχών, με αποκορύφωμα την επιδρομή στο νησί το 1617, τα προνόμια αυτά διαμόρφωσαν ένα καθεστώς σημαντικά ευνοϊκότερο για τους νησιώτες από εκείνο του Δουκάτου. Στο μεταξύ, μετά την υπογραφή της πρώτης συνθήκης των διομολογήσεων το 1535 μεταξύ της Γαλλίας και της Πύλης, οι καθολικοί της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας είχαν τεθεί υπό την προστασία των Γάλλων, που διήρκεσε για αιώνες. Καπουτσίνοι μοναχοί (1635) και έπειτα Ιησουίτες (1744) εγκαταστάθηκαν στη Σύρο.

Μετά το τέλος των τουρκοβενετικών πολέμων (β' μισό 17ου αϊ.) και την επιδημία πανούκλας που έπληξε τη Σύρο το 1728, άρχισε μια περίοδος οικονομικής ανάκαμψης που κορυφώθηκε, σε όλο τον αιγαιακό χώρο, στο πέραςμα από τον 18ο στον 19ο αιώνα. Το ιδιαίτερο καθεστώς των νησιών επέτρεψε παράλληλα την ανάπτυξη της αυτοδιοίκησης. Η Σύρος, μαζί με την Άνδρο, παραχωρήθηκε το 1779 από τον Σουλτάνο Αβδούλ Χαμίτ Α' (1774-1789) στην ανιψιά του, τη Σαχ Σουλτάνα, η οποία εκχώρησε τη διοίκηση του νησιού στα τοπικά όργανα, δηλαδή τη συνέλευση του «Κοινού» (Κοινότητας) και τους εκλεγμένους από αυτήν Επιτρόπους. Στις αρχές του 19ου αιώνα ωστόσο, το σύστημα αυτό της κοινοτικής αυτοδιοίκησης είχε εξελιχθεί σε ολιγαρχικό, στον έλεγχο του Συμβουλίου των Προεστών.

Μεταξύ 1750 και 1820 ο πληθυσμός του νησιού διπλασιάστηκε, από 2.000 σε 4.000 κατοίκους περίπου. Η πειρατεία περιορίστηκε, η εμπορική κίνηση στο λιμάνι αυξήθηκε. Οι κάτοικοι του αγροτοκτηνοτροφικού οικισμού άρχισαν να επιδίδονται στο εμπόριο του κρασιού, ορισμένοι και στη ναυτιλία. Οι ευνοϊκές αυτές συνθήκες, η διαφορά του θρησκευτικού δόγματος, η ημιαυτονομία και η προστασία του καθεστώτος των διομολογήσεων, οδήγησαν τους Συριανούς στο να κρατήσουν ουδέτερη στάση κατά την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης, το 1821.

5. Η ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Πολύ σύντομα, η πολυσυζητημένη ουδετερότητα των Συριανών είχε απροσδόκητες και μακροπρόθεσμες συνέπειες.

Προστατευμένο από την αντάρα του πολέμου, το λιμάνι της Σύρου έγινε το ασφαλέστερο καταφύγιο στο ταραγμένο Αιγαίο.

Εδώ κατέφυγαν ήδη κατά τη διάρκεια του 1821 οι πρώτοι πρόσφυγες από τη Σμύρνη και τις Κυδωνιές, όταν άρχισαν εκεί οι διωγμοί των Ελλήνων, αλλά και από τη Χίο πριν από την καταστροφή του 1822. Στεγάστηκαν από τους ντόπιους στην Άνω Σύρο, στα σπίτια και στις εκκλησίες καθώς όμως πλήθαιναν, με νέες αφίξεις από Μικρασία, Ρόδο, Κρήτη, Σάμο, άρχισαν να καταλαμβάνουν τα σοκάκια. Την ημέρα κατέβαιναν να εργαστούν στο λιμάνι, όπου η κίνηση αυξανόταν, καθώς και οι δύο εμπόλεμοι σεβάστηκαν σιωπηρώς την ουδετερότητα του νησιού -ένα είδος Ελβετίας της εποχής.

Η καταστροφή της Χίου τον Απρίλιο του 1822, οι διωγμοί και οι σφαγές του άμαχου πληθυσμού της, οδήγησαν απότομα στην προσφυγιά δεκάδες χιλιάδες ανθρώπους. Πολλοί κατέφυγαν αρχικά σε άλλα νησιά (Μύκονο, Άνδρο, Κέα, Μήλο) και ιδίως στη γειτονική Τήνο.

Οι περισσότεροι κατέληξαν στη Σύρα, γιατί πρόσφερε ασφάλεια, βρισκόταν σε κεντρική θέση και διέθετε καλό φυσικό λιμάνι. Οι οξυδερκείς Χίοι έμποροι πολύ γρήγορα αναδιοργάνωσαν τα δίκτυα τους με επίκεντρο τη Σύρα. Στις αρχές του 1823 διεξαγόταν ήδη «αδιάκοπον εμπόριον» στο λιμάνι. Το 1824, η καταστροφή των Ψαρών, η κατάληψη της Κάσου και η καταστολή της εξέγερσης στην Κρήτη έστειλαν νέο κύμα προσφύγων.

Τον Μάιο του 1823, η Σύρος περιελήφθη για πρώτη φορά στη νέα διοικητική διαίρεση των νήσων του Αιγαίου που θεσμοθέτησαν οι αρχές της Επανάστασης, για να αποτελέσει μία επαρχία μαζί με τη Μύκονο. Ο πρώτος Έπαρχος Μυκόνου-Σύρου, ο Αλέξανδρος Αξιώτης, κατέφθασε στο νησί τον Ιούλιο του 1823, ενώ λίγο νωρίτερα είχε αφιχθεί ο πρώτος διορισμένος λιμενάρχης Σύρου, ο Θεοχάρης Παπαντωνίου. Ωστόσο ή επιβολή των αρχών του νέου κράτους στο νησί δεν υπήρξε εύκολη υπόθεση. Οι ντόπιοι Συριανοί ήθελαν να διαφυλάξουν την ουδετερότητα τους ενώ οι έμποροι-πρόσφυγες δεν επιθυμούσαν κανέναν περιορισμό ή φορολογική επιβάρυνση στις επιχειρήσεις τους, μολονότι η Σύρος ενίσχυσε οικονομικά την Επανάσταση, με φόρους, τελωνειακούς δασμούς και υποχρεωτικούς εράνους.

Ελάχιστες οικοδομές υπήρχαν στο λιμάνι, όταν έφτασαν οι πρώτοι πρόσφυγες: ο οικίσκος του υγειονομείου, δυο-τρεις πρόχειρες αποθήκες, ένα καφενείο και μια «λοκάντα» (πανδοχείο). Στα 1821-1822 ορισμένοι εύποροι Συριανοί έχτισαν τα πρώτα σπίτια. Οι πρόσφυγες, που δεν θεώρησαν εξαρχής μόνιμη τη διαμονή τους εδώ, εγκαταστάθηκαν σε σκηνές και ξύλινα παραπήγματα. Ωστόσο το 1824 έχτισαν την πρώτη εκκλησία, τη Μεταμόρφωση, λιθόκτιστες οικοδομές στα πιο στέρεα σημεία του εδάφους ενώ τα σπιτόπουλα άρχισαν να σκαρφαλώνουν στις πλαγιές, οργανώνοντας τις συνοικίες των συντοπιτών: Υδραϊκά, Εγριπιώτικα (Εύβοια), Βροντάδο (κωμόπολη της Χίου), Ψαριανά. 1.700 «καλύβες» υπήρχαν στο τέλος του 1825, σύμφωνα με μία μαρτυρία.

Στο μεταξύ η κίνηση του λιμανιού αυξανόταν ραγδαία, με τη διακίνηση φορτίων σίτου για την τροφοδοσία και των δύο εμπολέμων, αλλά και πολεμοφοδίων, την εκποίηση λειών πολέμου αλλά και πειρατικών λαφύρων, την εξαγορά αιχμαλώτων αλλά και το δουλεμπόριο, τη ναύλωση και αγοραπωλησία караβιών και τη συγκέντρωση ειδήσεων από τα διερχόμενα πλοία.

Το 1828, στην πρώτη (ατελή) καταμέτρηση του πληθυσμού, οι κάτοικοι της Ερμούπολης έφταναν σε 13.800 περίπου, ενώ 1.100 ακόμη πρόσφυγες απογράφηκαν στην Άνω Σύρο. Το ένα τρίτο του συνόλου ήταν Χιώτες, ένα πέμπτο, Σμυρνιοί και Κυδωνιείς μετρήθηκαν και διακόσιοι ξένοι. Στο μεταξύ, η νέα πόλη είχε αποκτήσει όνομα και είχε συγκροτηθεί σε αυτοτελή κοινότητα: από το 1825 η «Επιτροπή των Χίων εν Σύρω» έστειλε εκπρόσωπο της στο Βουλευτικό σώμα και το 1826, συνέλευση των «παροικίων» είχε αποφασίσει την ονομασία της πόλης, τον ίδιο χρόνο εκλέχτηκε η πρώτη Δημογεροντία.

6. ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΚΡΙΣΗ, ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ (1830-1922)

Με την επάνοδο στην ομαλότητα (1830) το λιμάνι της Σύρου έγινε κέντρο του διαμετακομιστικού εμπορίου της ανατολικής Μεσογείου, καθώς οι Ερμούπολιτες εύκολα πέρασαν στο εμπόριο της «μανιφατούρας» (υφασμάτων), του μεταξιού, των δερμάτων, των σιδηρικών, δημιουργώντας συγχρόνως ένα ισχυρό τραπεζοπιστωτικό σύστημα.

Ως το 1860 περίπου, η Σύρα, όπως την έλεγαν, ήταν το πρώτο εμπορικό λιμάνι της Ελλάδας.

Μαζί με το εμπόριο, χάρη στο πλήθος των προσφύγων που δεν είχαν άλλους πόρους ζωής, αναπτύχθηκαν οι βιοτεχνίες, η ναυτιλία, η οικοδομική και τα δημόσια έργα. Το συριανό ναυπηγείο πρωτοστάτησε στην ανασυγκρότηση του ελληνικού εμπορικού στόλου, που είχε καταστραφεί κατά τον πόλεμο. Η βυρσοδεψία αναπτύχθηκε θεαματικά και τα συριανά σολοδέρματα εξάγονταν στα Βαλκάνια και την Τουρκία. Η παραγωγική δραστηριότητα της νέας πόλης αποδείχτηκε πιο μακρόβια από κάθε άλλη. Τεχνίτες και τεχνικές παραδόσεις από όλη την ανατολική Μεσόγειο διασταυρώθηκαν εδώ. «Αχανές εργοστάσιον» χαρακτηρίστηκε «σύμπασα η Ερμούπολις» από Αθηναίο επισκέπτη της στα 1856.

Στα μέσα του 19ου αιώνα η Ερμούπολη βρισκόταν σε πλήρη ακμή, ο πληθυσμός της, 20.000 περίπου στα 1850 (το μέγιστο, 22.000 κατ., σημειώνεται στην απογραφή του 1889), ανανεωνόταν τώρα με μετανάστες από διάφορα μέρη της ανεξάρτητης Ελλάδας.

Ήταν πλέον μια πόλη με ανεπτυγμένη κοινωνική και πολιτιστική ζωή. Δέκα δημόσια σχολεία και οκτώ ιδιωτικά, αγοριών και κοριτσιών, φημίζονταν για το υψηλό τους επίπεδο.

Η θεατρική κίνηση είχε εγκαινιαστεί το 1826 και ιταλικοί θίασοι παρουσίαζαν τις όπερες της εποχής. Λέσχες, σύλλογοι, καφενεία με μουσική, 4-5 εφημερίδες (η πρώτη, η Ελληνική Μέλισσα, εκδόθηκε το 1831) και πλούσια εκδοτική δραστηριότητα ήταν τα δείγματα μιας πολιτιστικής άνθησης που επισφραγίστηκε με την οικοδόμηση των κτιρίων της Λέσχης και του θεάτρου στη δεκαετία του 1860.

Οι κυρίαρχες πολιτικές τάσεις των Ερμούπολιτών τον 19ο αϊ. Ζυμώθηκαν με τις αρχές του φιλελευθερισμού και τις δημοκρατικές παραδόσεις της Ελληνικής Επανάστασης. Η Ερμούπολη υπήρξε, μαζί με την Ύδρα, κέντρο της αντιπολίτευσης κατά του πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδας, του Ιωάννη Καποδίστρια, στα 1830-31, όταν αυτός επιχείρησε να διαιρέσει σε «τάξεις» τον εμπορικό κόσμο. Συμμετείχε στο κίνημα για την έξωση του Όθωνα στα 1862. Ωστόσο το επίκεντρο της πολιτικής ζωής της τον 19ο αϊ. ήταν κυρίως ο δημοτικός θεσμός, που περιβλήθηκε από τη σύστασή του (1834) με κύρος και σημαντικές εξουσίες. Από τις θέσεις των δημάρχων και των δημοτικών συμβούλων πέρασαν οι επιφανέστεροι οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες του τόπου.

Ο αναπτυξιακός κύκλος ολοκληρώθηκε με τη δημιουργία των πρώτων βιομηχανικών εργοστασίων (1860-1870). Ακολούθησαν χρόνια μαρασμού, η πρώτη παρατεταμένη κρίση της ερμούπολιτικής οικονομίας στη δεκαετία του 1880, με την παρακμή της ιστιοφόρου ναυτιλίας, την ανάπτυξη άλλων λιμανιών και κυρίως του Πειραιά, και τις πολιτικές ανακατατάξεις στην ευρύτερη περιοχή που στέρησαν από τη Σύρο τις αγορές των Βαλκανίων και της Ανατολής. Το διαμετακομιστικό εμπόριο πρακτικά εκμηδενίστηκε η Ερμούπολη παρέμεινε, ωστόσο, για μερικές δεκαετίες ακόμη, κεντρική αγορά υφασμάτων, λόγω ειδικών σχέσεων με το Μάντσεστερ. Η ξυλοναυπηγική περιορίστηκε. Οι παραδοσιακές βιοτεχνίες συνθλίβονταν από τον ώριμο βιομηχανικό καπιταλισμό. Το κοινωνικό κλίμα βάρυνε το 1879 έγιναν οι πρώτες απεργίες- και πολλοί τεχνίτες εγκατέλειψαν την πόλη.

Η ανάκαμψη άρχισε στα τελευταία χρόνια του 19ου αϊ., με τον αναπροσανατολισμό της οικονομίας σε νέα πεδία. Μέσα σε λίγα χρόνια μια βιομηχανική πόλη αναδύθηκε πάνω στις εγκαταλειμμένες εμπορικές αποθήκες, μια μικρή «βαμβακούπολη», καθώς τα περισσότερα από τα σαράντα εργοστάσια της ήταν βαμβακουρικά. Συγχρόνως οι Ερμούπολιτες μεγαλέμποροι συμμετείχαν στη δημιουργία του πρώτου ελληνικού ατμήλατου στόλου. Η ανθράκευση των ατμοπλοίων ξανάδωσε ζωή στο λιμάνι και στα τοπικά μηχανουργεία.

Με το νέο, βιομηχανικό της πρόσωπο, η Ερμούπολη διατήρησε για αρκετές δεκαετίες ακόμη μια ανθηρή οικονομική ζωή. Βαθμιαία ωστόσο, η φυσιογνωμία της άλλαζε. Το κοσμοπολίτικο ύφος, η περηφάνια και η ανεξαρτησία των επιχειρηματιών της ξεθώριαζαν, οι ξένοι κάτοικοι μειώνονταν. Η Ερμούπολη αποκτούσε σταδιακά τα τυπικά χαρακτηριστικά μιας ελληνικής επαρχιακής πόλης. Ο πληθυσμός της έμενε στάσιμος. Ο δημόσιος λόγος έπαιρνε συντηρητικές αποχρώσεις, με στόχο την ανακοπή του ρεύματος φυγής προς την Αθήνα. Πατερναλιστικές συμπεριφορές επικράτησαν στις εργασιακές σχέσεις, καθώς οξύνονταν τα προβλήματα των εργατικών στρωμάτων, με τα γλίσχρα μεροκάματα.

Η εξάρτηση από την κεντρική εξουσία ολοκληρώθηκε μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν η αυξημένη παρεμβατικότητα του κράτους κατέργησε πολλές από τις εξουσίες του Δήμου. Οι διχασμοί της κεντρικής πολιτικής σκηνής εμφιλοχώρησαν στην Ερμούπολη, που αναζητούσε τώρα προστασία από τους βουλευτές της επαρχίας της.

7. ΑΡΓΟΣΥΡΤΗ ΠΑΡΑΚΜΗ

Ακριβώς έναν αιώνα μετά την ίδρυση της, ο κατακλυσμός του 1922 έστειλε στην πόλη των προσφύγων το τελευταίο κύμα καταδιωγμένων από τη Μικρασία. Περίπου 8.000 άνθρωποι έφτασαν εδώ μετά την καταστροφή της Σμύρνης. Υπολογίζεται όμως ότι μόνο το ένα τρίτο από αυτούς εγκαταστάθηκαν οριστικά στη Σύρο. Τα μεροκάματα στην τοπική βιομηχανία δεν ήταν ελκυστικά, ενώ μόλις το 1929 άρχισε να χτίζεται ο προσφυγικός συνοικισμός του Ξηροκάμπου.

Ήδη την εποχή εκείνη αρκετοί βιομήχανοι μετοικούσαν στην Αθήνα ή τον Πειραιά, ενώ τα συριανά εργοστάσια διευθύνονταν δι' αντιπροσώπων. Η κρίση του 1929-1932 και οι περιορισμοί της συναλλαγματικής και εμπορικής πολιτικής που ακολούθησαν έφεραν νέες δυσκολίες στη βιομηχανία.

Η Ερμούπολη βρισκόταν πλέον σε θέση άμυνας. Στον ρόλο της ως πρωτεύουσας των Κυκλάδων αναζητούσε νέα ταυτότητα. Αγωνιζόταν να κρατήσει ή να προσελκύσει δημόσιες υπηρεσίες. Αντί επαγγελματιών σχολών, απέκτησε τη Στρατιωτική Σχολή Εφέδρων, ενώ τα Λαζαρέττα είχαν ήδη μετατραπεί σε Φυλακές. Τόπος εξορίας: από τη μεταξική δικτατορία (1936), και ιδίως στα μετεμφυλιακά χρόνια, με την εγκατάσταση του στρατοπέδου πολιτικών εξόριστων στο γειτονικό νησί της Γυάρου, το χαρακτηριστικό αυτό θα κολλήσει στο πετσί της.

Στο τέλος του μεσοπολέμου τα εργοστάσια άρχισαν να κλείνουν και το λιμάνι νέκρωσε. Όταν γυρίστηκε μια γερμανική ταινία στην πόλη το 1936, τοποθετήθηκαν άδεια βαρέλια μπροστά στο ερημωμένο Τελωνείο για «να δώσουν μίαν όψιν της εμπορικής κινήσεως του λιμένος». Η ανεργία έγινε το οξύτερο πρόβλημα της πόλης. Πάνω από χίλια άτομα παρουσιάζονταν στα συσσίτια απόρων που καθιερώθηκαν τότε. Αυτή την ήδη εξασθενημένη πόλη ήρθε να χτυπήσει η συμφορά του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Τα ιταλικά στρατεύματα Κατοχής αποβιβάστηκαν στη Σύρο στις αρχές Μαΐου 1941, ενώ τον Σεπτέμβριο 1943 το νησί πέρασε στη δικαιοδοσία των Γερμανών. Η μικρή αγροτική παραγωγή επιτάχθηκε, τα εργοστάσια έκλεισαν ή επιτάχθηκαν. Η όμορφη νησιωτική πολιτεία, χωρίς δική της ενδοχώρα, χωρίς ανεφοδιασμούς, παγιδευμένη κυριολεκτικά στην αγκαλιά της θάλασσας, ε γνώρισε την πιο σκληρή πείνα της κατοχικής περιόδου. Τον χειμώνα του 1941-42 αμέτρητοι άνθρωποι πέθαναν από την πείνα. Συγκλονιστικές περιγραφές από επιζώντες μάρτυρες μιλούν για τα κάρα που περνούσαν από τις λαϊκές συνοικίες για να μαζέψουν τα πτώματα και να τα μεταφέρουν στους ομαδικούς τάφους γύρω από το Νεκροταφείο. Με

αστείου επινοητικότητα δόθηκε ο αγώνας για την επιβίωση, ενώ παίχτηκε και εδώ, όπως και σε όλη την κατεχόμενη Ευρώπη, το ίδιο δράμα της Συνεργασίας και της Αντίστασης. Στο τέλος του πολέμου το Νεώριο, η Λέσχη, το Τηλεγραφείο, το Τελωνείο και άλλα κτίρια βομβαρδίστηκαν.

Η Ερμούπολη βγήκε βαθιά τραυματισμένη από τον πόλεμο. Μεταξύ 1951 και 1971 τα περισσότερα εργοστάσια έκλεισαν και η πόλη έχασε το 20% του πληθυσμού της, που πήρε τον δρόμο της μετανάστευσης, φθάνοντας το 1971 στο χαμηλότερο ιστορικά όριο: 13.500 κάτοικοι. Ως το 1990 είχαν κλείσει και οι τελευταίες κλωστοϋφαντουργίες, το Νεώριο διευρυμένο από το 1970, ήταν η μόνη εστία απασχόλησης για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού.

Η βελτίωση της οικονομίας και του επιπέδου ζωής στην Ελλάδα αναζωπύρωσε τον εσωτερικό τουρισμό και στοιχεία κάποιας ανάκαμψης ήταν αισθητά από τη δεκαετία του 1980. Έπειτα όμως ήρθε η σειρά του Νεωρίου να υποκύψει στο κύμα της αποβιομηχάνισης.

8. ΝΕΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Το Νεώριο έμεινε κλειστό πάνω από τρία χρόνια και στο διάστημα αυτό η πόλη, στα όρια της απόγνωσης, άρχισε να ανιχνεύει πιο συστηματικά νέους οικονομικούς ορίζοντες. Το παράδειγμα των γειτονικών νησιών ήταν επόμενο να υποδεικνύει τον τουρισμό ως τη μόνη εφικτή διέξοδο.

Ωστόσο, μια πόλη σαν την Ερμούπολη δεν μπορούσε να μετατραπεί σε παραθεριστικό οικισμό που θα νέκρωνε τον χειμώνα. Ψυχραιμότερες σκέψεις οδηγούν σήμερα στην αναζήτηση νέων ισορροπιών, εγχείρημα δύσκολο αλλά αναγκαίο. Τον Σεπτέμβριο 1994 το Νεώριο ξανάνοιξε και σήμερα είναι μια εύρωστη επιχείρηση.

Την ίδια εποχή η Ερμούπολη εντάχθηκε σε διάφορα ευρωπαϊκά προγράμματα, όπως το URBAN, που προβλέπει την ενίσχυση και διαφοροποίηση της οικονομίας της, με δράσεις και έργα που θα λειτουργήσουν ως συνεκτικοί αρμοί για την προσέλκυση επιχειρήσεων.

Η ανάδειξη της αρχιτεκτονικής και βιομηχανικής κληρονομιάς της πόλης περιλαμβάνεται στους στόχους του προγράμματος.

Σήμερα η Σύρος βρίσκεται και πάλι σε ανοδική πορεία και εξελίσσεται σε κέντρο διεθνούς τουρισμού. Νέες οικοδομές, ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια γέμισαν το νησί, τα παλαιά κτίρια επισκευάζονται.

9. ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ - ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Τα παλαιότερα σπίτια της Ερμούπολης τα έχτισαν στα 1821-1835, χονδρικά, οι πρόσφυγες, σύμφωνα με τις τεχνικές και την τυπολογία της παραδοσιακής αστικής αρχιτεκτονικής των περιοχών προέλευσης, με τονισμένα λιγότερο ή περισσότερο τα δυτικά ή ανατολικά χαρακτηριστικά, και ανάλογες διαφοροποιήσεις (στοιχεία μακεδονικά, μικρασιατικά κλπ.).

Από την εποχή αυτή υπάρχουν σήμερα ελάχιστα κτίρια, τα πιο επιμελημένα. Όταν αργότερα επικράτησε ο κλασικισμός, τέτοια σπίτια εξακολούθησαν να χτίζονται με μικρές ή μεγάλες επιρροές από τη νέα τάση. Στο κέντρο συναντούμε αρκετά σπίτια αυτής της κατηγορίας, που παρά τις διαφοροποιήσεις τους παρουσιάζουν ενιαία γνωρίσματα.

Είναι συνήθως διώροφα, με ανώγειο και κατώγειο. Στο κατώγειο βρίσκονται η κουζίνα, η τραπεζαρία και βοηθητικοί χώροι, ενώ στο ανώγειο, ο κύριος χώρος υποδοχής, ημιυπαίθριο χαγιάτι και δωμάτια. Συχνά τα σπίτια αυτά δεν ακολουθούν τη ρυμοτομική γραμμή και έχουν αυλή προς τον δρόμο, οπότε μια εξωτερική σκάλα οδηγεί στον όροφο.

Οι τοίχοι των σπιτιών αυτών είναι πέτρινοι ή τσατμάδες (τοίχοι με ξυλοδεσιές) σοβατισμένοι εξωτερικά. Το πάτωμα είναι ξύλινο, όπως και οι στέγες, με κεραμίδια και μεγάλα ξύλινα γείσα. Έχουν ξύλινους εξώστες, στεγασμένους ή όχι, ξύλινα ανοιχτά χαγιάτια, που πολλά κλείστηκαν αργότερα με τζαμαρίες, ξύλινα κουφώματα και ταβάνια.

Παράλληλα εμφανίζεται στη Σύρο ένας άλλος τύπος αστικής οικοδομής που ήταν ήδη διαδεδομένος στα παραλιακά εμπορικά κέντρα της Ελλάδας από τους Βενετούς και τους Γενουάτες με επιρροές της Ιταλικής Αναγέννησης. Τα κτίρια του τύπου αυτού είναι πέτρινα, πολυώροφα, με μεγάλα ανοίγματα συμμετρικά διατεταγμένα στις απλές, συνήθως, όψεις, και στέγη από κεραμίδια. Χαρακτηριστικά αυτών των κτιρίων θα επιβιώσουν στη μετέπειτα νεοκλασική αρχιτεκτονική της Ερμούπολης, δίνοντας τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της.

Με τη σταδιακή επικράτηση του ευρωπαϊκού κλασικισμού, ο παραδοσιακός τύπος κτιρίου υποχωρεί από το κέντρο της πόλης στις λαϊκές γειτονιές.

Εκεί συναντούμε ακόμη ίχνη του, αν και εξαφανίζεται από τις σύγχρονες οικοδομές, που απομιμούνται το ύφος που κυριάρχησε μετά το 1835/40.

Το πρώτο ρυμοτομικό σχέδιο που συνέταξε ο Wilhelm von Weiler το 1837, σύμφωνα με τις επιταγές της σύγχρονης πολεοδομίας, αποτέλεσε το υπόβαθρο της μνημειακής νεοκλασικής πόλης που βλέπουμε σήμερα με τους βασικούς άξονες, τις πλατείες και τις θέσεις των δημοσίων κτιρίων. Παράλληλα, η νέα αστική τάξη της Ερμούπολης υιοθετεί τις νέες τάσεις στην αρχιτεκτονική σαν ένα σύμβολο του κύρους της.

Στα 1840-1860 η οικοδομική δραστηριότητα ήταν έντονη. Σημαντικοί αρχιτέκτονες, Βαυαροί, Ιταλοί και στη συνέχεια Έλληνες, επηρεασμένοι από τα ρεύματα του Κλασικισμού και του Ρομαντισμού, δημιουργούν τον τύπο κτιρίων που σήμερα ονομάζουμε Νεοκλασική Αρχιτεκτονική της Ερμούπολης. Τα χαρακτηριστικά του τα παρατηρούμε πιο εύκολα στα σπίτια, αν και υπάρχουν σε όλες τις κατηγορίες κτιρίων. Διακρίνουμε δύο βασικές κατηγορίες: αμιγείς κατοικίες και κατοικίες με κατάστημα ή αποθήκη στο ισόγειο. Είναι διώροφα ή τριώροφα κτίρια, επάνω στη ρυμοτομική γραμμή, και καλύπτουν συνήθως ολόκληρο το οικόπεδο.

Η φέρουσα κατασκευή των σπιτιών είναι από λιθόκτιστους τοίχους πάχους 50-60 εκ. Στα καταστήματα του ισόγειου, προκειμένου να εξασφαλιστεί ενιαίος χώρος, η στήριξη γίνεται με καμάρες. Τα πατώματα είναι εξ ολοκλήρου ξύλινα με δοκάρια (τράβες), που στην περίπτωση μεγάλων ανοιγμάτων μεταβιβάζουν τα φορτία σε μεγαλύτερα δοκάρια, κατασκευασμένα από κυπαρίσσι, δρυ, καστανιά.

Οι εξωτερικές όψεις των λιθόκτιστων τοίχων έχουν δύο βασικούς τρόπους τοιχοδομίας: την αρμολογημένη με μεγάλες μαρμαρόπετρες λαξευμένες στην εξωτερική όψη και τη λαξευτή με ορισμένες παραλλαγές τους.

Στη τοιχοδομία δεν έχουμε συμπαγείς λαξευμένες πέτρες αλλά επένδυση με μαρμάρινες πλάκες πάχους 6-12 εκ. Συχνά οι εξωτερικές όψεις είναι σοβατισμένες, ενώ στο ίδιο κτίριο μπορεί να χρησιμοποιούνται διαφορετικοί τρόποι τοιχοδομίας.

Μαρμάρινη ταινία, χωρίς λεπτομέρειες συνήθως, χωρίζει τους ορόφους. Ο τελευταίος όροφος στέφεται με μαρμάρινο γείσο και στηθαίο, συνήθως συμπαγές, ή πιο σπάνια με αέτωμα.

Οι όροφοι των σπιτιών έχουν πάντα μαρμάρινα μπαλκόνια ορθογώνια ή με κυκλικές επεκτάσεις στις δύο πλευρές για να ανοίγουν τα εξωτερικά φύλλα της μπαλκονόπορτας. Οι μπαλκονοποδιές πατάνε σε απλά φουρούσια, συνήθως χωρίς διακόσμηση, εκτός από μια ροζέτα ή άλλα σύμβολα στο μέτωπο. Οι σιδεριές των μπαλκονιών και των κουφωμάτων είναι σφυρήλατες με απλά αλλά εξαιρετικής κατασκευής σχέδια. Σε πολλά κτίρια συναντάμε φουρούσια - αναμονές για μπαλκόνια μελλοντικού ορόφου, που συχνά έχει προστεθεί τα τελευταία χρόνια. Συχνά η πρόσοψη διαφέρει από τις άλλες όψεις, που διαμορφώνονται με απλούστερες και οικονομικότερες κατασκευές.

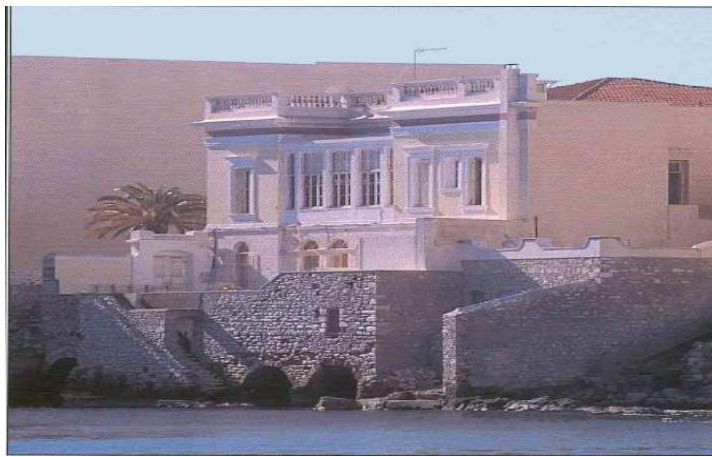
Ο βασικός αυτός τύπος κτιρίου παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία ανάλογα με το οικοπέδο, τις υψομετρικές διαφορές κλπ., οπότε δημιουργούνται πρωτότυπες, τολμηρές λύσεις. Άλλος παράγοντας ποικιλίας είναι η οικονομική κατάσταση των ιδιοκτητών και η επιθυμία τους για πλουσιότερη διακόσμηση των εξωτερικών όψεων.

Στις περιπτώσεις αυτές προστίθενται στις όψεις παραστάδες με βάσεις και επίκρανα, επιστήλια και ταινίες με πλούσιο διάκοσμο, μαρμάρινα πλαίσια στα παράθυρα με γείσα, μικρά φουρούσια ή αετώματα. Όπου υπάρχουν τόξα διακοσμούνται τα κλειδιά και οι γενέσεις τους. Οι είσοδοι τονίζονται με μνημειακά διακοσμημένα πλαίσια ή πρόπυλα. Τα φουρούσια γίνονται ανάγλυφα με σπείρες, φυτικά ή και ζωικά ακόμη θέματα, τρίαινες, κηρύκεια, και οι μπαλκονοποδιές διακοσμούνται με φατνώματα και ρόδακες.

Κτίρια του τύπου αυτού χτίζονται σε όλη τη διάρκεια του 19ου αϊ. Από τα μέσα του αιώνα, όμως, αρχίζουν να υιοθετούνται στοιχεία από τη νεοκλασική αρχιτεκτονική που διαμορφώθηκε στην Αθήνα. Στα δημόσια κτίρια είναι εμφανής η επιρροή αυτή. Το 1876 αρχίζει να κτίζεται το Δημαρχείο και οπωσδήποτε αποτέλεσε υπόδειγμα τόσο στην τοπολογία όσο και στους τρόπους κατασκευής για τα ιδιωτικά κτίρια.

Στα κτίρια αυτά, του «αθηναϊκού τύπου», περιορίζεται η εμφανής λιθοδομή και γίνεται μεγαλύτερη χρήση σοβατισμένων επιφανειών. Μάρμαρο χρησιμοποιείται κυρίως στη βάση του κτιρίου, στους γωνιόλιθους, στα μπαλκόνια, στην είσοδο και σε ορισμένες λεπτομέρειες, χωρίς να πάνσουν να υπάρχουν και όλο μάρμαρα κτίρια με μαρμάρινο διάκοσμο. Οι όψεις αποκτούν τραβηχτά κυμάτια, πήλινα κολονάκια, ακροκέραμα, ακόμη και πήλινα αγάλματα ή γλάστρες στη στέψη. Οι σιδεριές στα κουφώματα και στα μπαλκόνια συχνά είναι χυτοσιδηρές. Τα ξύλινα κουφώματα γίνονται γαλλικού τύπου. Τα φύλλα στις εξώθυρες αποκτούν πλούσια διακόσμηση και έχουν τζαμιλίκια με σιδεριά στο πάνω μέρος και δύο ταμπλάδες στο κάτω.

Η οικοδομική δραστηριότητα περιορίστηκε από τις αρχές του 20ού αϊ. και η μοντέρνα αρχιτεκτονική ελάχιστα αντιπροσωπεύεται στην Ερμούπολη. Τον μεσοπόλεμο κτίζονται ελάχιστα ιδιωτικά κτίρια, ορισμένα δημόσια, καθώς και κτίρια για την υποδοχή των νέων προσφύγων. Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, παράλληλα με τις κακότεχνες επισκευές και προσθήκες στα παλαιά κτίρια, χτίζονται και οι λίγες πολυκατοικίες που συναντάμε σήμερα, καθώς και ορισμένα δημόσια κτίρια στη θέση κατεδαφισμένων κτισμάτων. Από το 1976 οι οικοδομές χτίζονται σύμφωνα με το Π.Δ. «Περί καθορισμού ενίων όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων του ρυμοτομικού σχεδίου Έρμουπόλεως...»

(Η νεοκλασσική αρχιτεκτονική είναι εμφανής σε πολυάριθμα κτίρια στην πόλη και στα χωριά.)

10. ΤΕΚΤΟΝΕΣ, ΕΡΓΟΛΑΒΟΙ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

Η Ερμούπολη ευτύχησε να δημιουργηθεί στην καρδιά μιας περιοχής που φημιζόταν για την παράδοση της στις οικοδομικές τέχνες. Μερικοί εμπειρικοί αρχιμάστορες έγιναν εργολάβοι ή «τέκτονες», όπως τους έλεγαν. Οι γνωστότεροι ήταν οι Νικόλαος Ιερώνυμος, Αριστείδης Βιδάλης, Μάρκος Σαρηγιάννης (Σμύρνη).

Όμως, αναμφίβολα, η Ερμούπολη οφείλει πολλά στους αρχιτέκτονες και μηχανικούς, Έλληνες και αλλοεθνείς. Είναι μάλιστα ενδεικτικό της σημασίας της το γεγονός ότι δέχτηκε μερικούς από τους σημαντικότερους μηχανικούς που εργάστηκαν στην Ελλάδα τον 19ο αι.

Ανάμεσά τους ήταν ο Γερμανός αρχιτέκτονας Johann B. Erlacher και ο λοχαγός του Μηχανικού Wilhem von Weiler. Ο Ερλάχερ ήταν ο πρώτος που χρησιμοποίησε θηραϊκή γη στις κατασκευές. Ο Βάιλερ ανέλαβε στα 1837-1842 τη χάραξη του σχεδίου πόλεως. Τον διαδέχτηκε ο Γερμανός αρχιτέκτονας Lauent. Στην πρώτη φάση εφαρμογής του σχεδίου βοηθός του Βάιλερ χρημάτισε ο εμπειρικός αρχιτέκτονας Αντώνιος Τζαλίκης από τη Μυτιλήνη.

Μετά το 1843 οι ξένοι («ετερόχθονες») απολύθηκαν από τις δημόσιες υπηρεσίες, που επανδρώνονταν πλέον από Έλληνες. Από το Σώμα Μηχανικού Κυκλάδων, έδρασαν στην Ερμούπολη οι αξιωματικοί Γεράσιμος Μεταξάς (Αγ. Νικόλαος), Αλέξανδρος Γεωργαντάς (Τελωνείο), Νικ. Σούτσος κ.ά.

Στο μεγαλύτερο μέρος του 19ου αι. ο Δήμος είχε δικούς του αρχιτέκτονες, που άφησαν τη σφραγίδα τους στην πόλη, σε δημοτικά και ιδιωτικά κτίρια. Στα 1843-45 τη θέση του δημοτικού αρχιτέκτονα είχε ο Χιώτης Εμμανουήλ Ζ. Ψύχας πρόσωπο με ευρύτερη δράση που είχε σπουδάσει στο Παρίσι μηχανική και φυσική και διορίστηκε στο Γυμνάσιο, όπου καθιέρωσε τα πειράματα της φυσικής, ιδιαίτερα στον ηλεκτρισμό. Στην ίδια θέση υπηρέτησε στα 1860-1864 ο Ιταλός Pietro Samro, αρχιτέκτονας της Λέσχης και του θεάτρου. Ακολούθησαν δύο νέοι αρχιτέκτονες, που είχαν σπουδάσει στο Πολυτεχνείο της Αθήνας με υποτροφία του Δήμου, ο Ιωάννης Βλυσίδης και ο Δημήτριος Ελευθεριάδης, που εργάστηκαν για πολλά χρόνια στην πόλη. Στον Δήμο εργάστηκαν ακόμη ο Α.Ζηνόπουλος, ο Γάλλος μηχανικός Vaugarni, ο Ανδριώτης Ιω. Κουμέλης (1888-1890) που είχε σπουδάσει στη Βιέννη, ο Χρ. Παπαδάκης κ.ά.

Τον χαρακτήρα της πόλης σφράγισαν ακόμη οι Τήνιοι και άλλοι γλύπτες, όπως ο Γ.Βιτάλης (1840-1901), που έχουν αφήσει σπάνια δείγματα της δουλειάς τους, ιδίως στις εκκλησίες και το Νεκροταφείο. Τέλος, υπεύθυνοι για τον θαυμαστό ζωγραφικό διάκοσμο πολλών κτιρίων είναι κυρίως οι Ιταλοί τεχνίτες, που ήρθαν

εξαρχής και ιδίως μετά το 1848 στην Ερμούπολη και των οποίων σπανίως γνωρίζουμε το όνομα.

Είναι φανερό ότι με την πρώτη ματιά, μπαίνοντας στο λιμάνι της Σύρου, από το καράβι δεν προδιαθέτει για την ομορφιά, την πνευματική καλλιέργεια και αριστοκρατία που αντανακλάται καθαρά στο εσωτερικό της.

Η αρχιτεκτονική έχει επιρροές από τα μεγάλα ευρωπαϊκά κέντρα, κυρίως από την παρέμβαση Γερμανών και Ιταλών αρχιτεκτόνων. Ένα πλήθος από κτίρια δεν εντηπωσιάζουν μόνο στην πρόσοψή τους αλλά και στο εσωτερικό τους με τις μοναδικές οροφωγραφίες του.

Η Ερμούπολη είναι αμφιθεατρικά κτισμένη. Τα πρώτα σπίτια που κτίστηκαν στην Ερμούπολη ήταν «Λαϊκού Τύπου». Ήταν σπίτια που έφτιαξαν οι πρόσφυγες που μετοίκισαν στο νησί, στα οποία μετέφεραν πολλά παραδοσιακά στοιχεία από τις περιοχές τους.

Μια πολύ ενδιαφέρουσα αρχιτεκτονική λεπτομέρεια είναι τα «Φρούσια». Πρόκειται για μαρμαρινές κατασκευές κάτω από τα μπαλκόνια που βοηθούν στην στήριξη και γενικότερα στην διακόσμηση τους. Ανάλογα με το επάγγελμα του ιδιοκτήτη γινόταν και το σχετικό σκάλισμα. Για τους ναυτικούς σύνθεση με άγκυρα ενώ για τους εμπόρους σκάλιζαν τον Κερδώο Ερμή.

Η αρχιτεκτονική της Άνω Σύρου είναι πολύ διαφορετική από της Ερμούπολης και αυτό οφείλεται στην γεωγραφική θέση και το διαφορετικό θρησκευτικό δόγμα. Τα σπίτια είχαν έντονο το στοιχείο της παραδοσιακής κυκλαδίτικης αρχιτεκτονικής. Ξύλινα μπαλκόνια, μικροσκοπικές αυλές, οι παράξενα κομμένες πόρτες στα δύο. Η μισή πόρτα είναι πάντα ανοιχτή για τον καθαρό αέρα και τη συνεχή επικοινωνία με τους γείτονες. Τα περισσότερα είναι διώροφα επειδή το κάθε οικόπεδο είναι πολύ μικρό και η μοναδική διέξοδος είναι προς τα πάνω.

Το βόρειο τμήμα της Σύρου συγκεντρώνει την πλειοψηφία των αγροτικών οικισμών. Είναι φτιαγμένα από υλικά της γής όπως είναι η πέτρα και ακολουθούν την κλίση του εδάφους.

Η Σύρος, το γραφικό αυτό νησί των Κυκλάδων, φημίζεται για την αρχιτεκτονική της. Τα πιο εντυπωσιακά κτίσματα βρίσκονται στην πρωτεύουσα, την Ερμούπολη και την Άνω Σύρο.

Στην Άνω Σύρο η κυκλαδίτικη αρχιτεκτονική συνυπάρχει αρμονικά με την μεσαιωνική και την ενετική αρχιτεκτονική. Οι δρόμοι είναι στενοί, τα σκαλοπάτια ασβεστωμένα και στα ξύλινα μπαλκόνια αλλά και τις αυλές υπάρχουν πολύχρωμα λουλούδια. Τα σπίτια είναι χτισμένα το ένα δίπλα στο άλλο και περιτριγυρίζονται από βραχώδεις επιφάνειες, οι οποίες προστάτευαν τους κατοίκους από τις επιδρομές πειρατών.

Στην Ερμούπολη μπορείτε να θαυμάσετε τα υπέροχα νεοκλασικά σπίτια και τα κτίρια ενετικής αρχιτεκτονικής που στολίζουν το νησί. Τα νεοκλασικά αυτά κτίρια και τα παραδοσιακά αρχοντόσπιτα είναι χτισμένα δίπλα δίπλα και χωρίζονται από μικρές μαρμαρινές πλατείες, εντυπωσιακές εκκλησίες και στενούς δρόμους.

Χτισμένη αμφιθεατρικά από τους Βενετούς, στο λόφο του Αγίου Γεωργίου ή Σαν Τζώρτζη, που αποτελεί βορειοδυτική συνέχεια της Ερμούπολης, η Άνω Σύρος διατηρεί όλη τη μεσαιωνική της γοητευτική ατμόσφαιρα. Αμέτρητα σκαλοπάτια σας ανεβάζουν στην κορυφή, ανάμεσα από στενά δρομάκια με κατάσπρα σπίτια που έχουν πολύχρωμες πόρτες, συνθέτοντας ένα μαγευτικό σκηνικό. Μέσα στον μεσαιωνικό οικισμό της Άνω Σύρου δεν κυκλοφορούν αυτοκίνητα, αφού τα σοκάκια είναι ιδιαίτερα μικρά και παντού υπάρχουν σκαλιά.

Στο λόφο δεσπόζει η καθολική εκκλησία του Αγίου Γεωργίου που χτίστηκε τη Μεσαιωνική Εποχή. Η μαγευτική θέα στο πέλαγος είναι μοναδική, δίνοντας την ευκαιρία στον επισκέπτη να δει τα γειτονικά νησιά Τήνο, Δήλο, Πάρο και Νάξο.

Ο οικισμός της Άνω Σύρου αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα της εποχής στην οποία δημιουργήθηκε. Για πρακτικούς λόγους, που αφορούσαν στην προστασία τους από τις επιδρομές, οι τότε κάτοικοι έχτισαν με τέτοιο τρόπο τα σπίτια τους, ώστε οι εξωτερικοί τοίχοι να αποτελούν φυσική οχύρωση. Τα μικρά, στενά, πλακόστρωτα δρομάκια παρείχαν στους κατοίκους τη δυνατότητα να κρύβονται και να προστατεύονται ευκολότερα από τον επερχόμενο κίνδυνο.

Οι μεγάλες πύλες, που μέχρι και σήμερα αποτελούν τις κεντρικές εισόδους του οικισμού, έκλειναν με ξύλινες πόρτες και προφύλασσαν τους κατοίκους από ενδεχόμενη νυχτερινή επιδρομή.

11. Η ΡΥΘΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ

Το κτήριο κατασκευάστηκε από άγνωστο μέχρι σήμερα αρχιτέκτονα αναφέρονται ως πρώτοι ιδιοκτήτες ο G.Stefano ή η οικογένεια Μάνθου. Κατά την παρατήρηση της Αυγουστίνας Δουράτσου – Τράκα, αρχιτέκτονας από τη Σύρο που έχει μελετήσει την αρχιτεκτονική της Σύρου, το κτήριο ανήκει στον αρχιτέκτονα Pietro Sampro του οποίου τουλάχιστον δύο έργα είναι γνωστά στη Σύρο. Το ένα είναι το θέατρο Απόλλων και το δεύτερο είναι η Λέσχη Ελλάς πλάι στο δημαρχείο.

Η προσέγγιση είναι προσεκτική καθότι μια σειρά κανόνων σύνθεσης μορφολογικών στοιχείων και στα τρία κτήρια δείχνουν κοινή καταγωγή. Τα μορφολογικά του χαρακτηριστικά έχουν ιδιαίτερη σπουδαιότητα, εφόσον πρόκειται για ένα σπάνιο είδος αρχιτεκτονικής για την Ελλάδα που εντάσσεται στον εκλεκτικό ιστορικισμό και καλύπτει την Ευρώπη κατά το τέλος του 17^{ου} και καθόλη τη διάρκεια του 18^{ου} αιώνα. Έτσι και ο νεοκλασικισμός εντάσσεται στην αναβίωση αρχαίων ρευμάτων όπως ο νεοαναγεννησιακός, νεογοθτικός, νεομπαρόκ, νεομανιεριστικός ρυθμός προεξέχοντας σε ποσότητα του νεοκλασικισμού. Πρόκειται για μια διάφορη αστική κατοικία με υπόγειο χώρο που αναπτύσει τυπικές λειτουργίες του αστικού συριανού αρχοντικού. Η σπανιότητα της μορφολογίας του συνιστάται στην αρχιτεκτονική του εξώστη που κυριαρχεί στην κύρια όψη. Ο ασχιτέκτονας που το σχεδιάζει γνωρίζει πολύ καλά το έργο του Ziller στην Αθήνα και τη Σύρο καθώς επίσης του πρώιμου νεοκλασικισμού της Ρώμης, του νεοπαλλαδιανισμού της Αγγλίας αλλά και τους Γάλλους αρχιτέκτονες των τελών του 18^{ου} αιώνα. Πιο πολύ εστιάζεται στο έργο του η ύστερη αναγέννηση της Ρώμης και οι μανιεριστές που δημιουργούνται στους κύκλους του Raffaello σε Ρώμη και Veneto.

Η οικία Ρεθύνη εκ πρώτης όψεως φαίνεται να έχει την τυπολογία της μονοκατοικίας “villa” ως αυτόνομη κατασκευή με τετράριχτη στέγη και ακραίες απολήξεις χωρίς ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό διάκοσμο. Εάν η πρόβολος συνέχιζε μέχρι τις άκρες θα είχαμε ένα περιορισμένου μεγέθους “Palazzio” που θα θύμιζε μανιεριστικά “Palazzi” του M.Sammicheli στη Verona ή του Palladio στη Vicenza. Θα μπορούσε κατά συνέπεια να χαρακτηριστεί ως ένα οικοδόμημα που παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά ενός “Palazzo-Villa” που του προσδίδει κυρίως ο εξώστης, αφαιρουμένου του οποίου θα είχαμε ως προς το υπόλοιπο των μορφολογικών του στοιχείων μια απλή και συνηθισμένη πλούσια αστική κατοικία. Εάν προσπαθήσουμε να κάνουμε μία ρυθμολογική προσέγγιση για την αναζήτηση της εξέλιξης αυτού του αρχιτεκτονικού μορφολογικού, στοιχεία θα πρέπει να αναζητήσουμε στην καταγωγή του και έμπνευση του στις ρωμαϊκές θριαμβικές ασπίδες και τη μέση αυτοκρατορική ρωμαϊκή περίο

12. ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ- ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ

- **(1840)** Κτήριο Πρώτης Γενιάς
- **(1860-1870)** Αγορά του κτηρίου από την οικογένεια Στεφάνου Γρηγορίου(Stefano Gregorio ή G.Stefano) Σημαντικές επεμβάσεις στο κτήριο, προσθήκες και λειτουργικές τροποποιήσεις από (Pietro Sampo).
- **(1910)** Αγορά του κτηρίου από Μάνθου.
- **(1931)** Αγορά του κτηρίου από την οικογένεια Ρεθύνη (1931-1932) Σημαντικές επεμβάσεις και επισκευές στο κτήριο.
- **(1941-1943)** Οικία Ιταλού ναυτικού διοικητή Mario Napolì με βαθμό Capitano di Corvetta όπου έλαβε μέρος στην απόβαση της Σύρου κατά την περίοδο της Ιταλικής κατοχής.
- **(1943-1944)** Οικία Γερμανού Αξιωματικού του πυροβολικού.
- **(1944-1945)** Στρατηγίο Ιερολοχητών Αξιωματικών, Διοικητής Δευτερης Μοίρας με έδρα τη Σύρο, Ταγματάρχης Β. Βασιλαράκος, απελευθέρωση νήσου Σύμης από τους Γερμανούς. Κωδική ονομασία επιχείρησης **TENEMENT** Attack on Simi 13-15 Jul 1944. (Καταδρομική επιχείρηση μεγάλης κλίμακας από μικτό ελληνοβρετανικό συγκρότημα εναντίον της ισχυρής εχθρικής φρουράς της νήσου Σύμης, με σκοπό την εξουδετερωσή της και την καταστροφή στόχων εγκαταστάσεων και πλωτών μέσων.)
- **(1945-1977)** Επανακατοίκηση του κτηρίου από την οικογένεια Ρεθύνη (Μαριγώ Ρεθύνη και Νικόλαο Ρεθύνη)
- **(1963-1964)** Ο Νικόλαος Ρεθύνης πραγματοποίησε σημαντικές επισκευαστικές εργασίες στο κτήριο, τροποποίηση κεραμοσκεπούς στέγης, κλείσιμο ανοιγμάτων, λειτουργικές τροποποιήσεις και γενικές επισκευές.
- **(1977)** Αγοραπωλησία Φίφη Ανδριανοπούλου από Νικόλαο Ρεθύνη ο οποίος κράτησε την επικαρπία.
- **(1981)** Μετά το θάνατο του Ν.Ρεθύνη η Φίφη Ανδριανοπούλου απέκτησε την πλήρη κυριότητα του ακινήτου.
- **(1981)** Ισχυρός σεισμός Καπαρελίου.
- **(1983)** Πράξη δωρεάς του κτηρίου από τη Φίφη Ανδριανοπούλου προς το Λύκειο Των Ελληνίδων Σύρου.

- **(1984)** Αποδοχή πλήρους κυριότητας του ακινήτου (από το 1981-1984 το κτήριο εκατοικείτο απο την οικονόμο της οικογένειας Ρεθύνη κα. Μαρία με χρέη φύλακα)
- **(1987)** Το κτήριο με υπουργική απόφαση κηρύχθηκε ως έργο τέχνης και εχ ιστορικό διατηρητέο μνημείο που χρειζεται ειδική κρατική προστασία.
- **(1989)** Έγκριση μελέτης επισκευής
- **(1990)** Έκδοση οικοδομικής άδειας για επισκευές της οικίας Ρεθύνη εκ μέρους του Λυκείου Των Ελληνίδων Σύρου. Σημαντικές επεμβάσεις στο κτήριο.
- **(1994-1999)** Ολοκλήρωση μέσω της «Εταιρείας Διαχείρησης Τεχνικής Βοήθειας Της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου» της βασικής αρχιτεκτονικής μελέτης : «Μελέτη Μετατροπής Εσωτερικών Χώρων οικίας Ρεθύνη σε Ιστορικό Λαογραφικό Μουσείο και Μελέτη Ηλεκτρονηχανολογικών Εγκαταστάσεων».
- **(1999-2000)** Ανάθεση σύνταξης επιχειρησιακής μελέτης. Η οποία ανέλυε τα απαραίτητα επιχειρησιακά, τεχνικά, μουσιολογικά και οικονομικά στοιχεία του έργου όπως και το χρονικό προγραμματισμό.
- **(2003)** Απόφαση της Γ.Γρ.Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου για την έγκριση της υλοποίησης του έργου : «Ιστορικό-Λαογραφικό Μουσείο του Λυκείου Των Ελληνίδων Σύρου.
- **(2004)** Σύνταξη μελέτης « ΤΕΧΝΟΙΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ».
- **(2008)** Ανάθεση της μελέτης « ΜΕΛΕΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΣΥΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ σε ομάδα μελετητών»

13. ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΔΟΜΗΣΗΣ

Ο κατακόρυφος φέρων οργανισμός του κτηρίου αποτελείται κυρίως από λιθοδομή αλλά και τοιχοποιία από συμπαγείς οπτόπλινθους σε κάποια σημεία. Ως προς τον τρόπο της κατασκευής της η αργολιθοδομή παρουσιάζει σχετική ανομοιομορφία ως προς το μέγεθος των λίθων. Στις περισσότερες περιπτώσεις υπάρχουν λίθοι ακανόνιστοι λαξευμένοι μόνο στο εσωτερικό μέρος, οι οποίοι στηρίζονται μεταξύ τους με μικρότερους λίθους ή θραύσματα και είναι συγκολλημένοι με κονίαμα αργιλικής σύνθεσης (με απουσία τσιμέντου ή αλλης υδραυλικής κονίας χωρίς κανονικότητα στους αρμούς οι οποίοι έχουν κυμαινόμενο πάχος. Στην τοιχοποιία δεν γίνεται χρήση ενισχυτικών ξυλοδεσιών. Πολλές φορές εμφανίζεται η αργολιθοδομή με την προσθήκη συμπαγών οπτοπλίνθων για την κατασκευή διαχωριστικών τοίχων, διαμόρφωση τόξων, σε νέες προσθήκες, διαμόρφωση λαμπάδων. κλείσιμο ανοιγμάτων και επισκευαστικές εργασίες.

ΟΡΟΦΟΣ :

Η κυκλοφορία στο επίπεδο όλων των εσωτερικών χώρων του πρώτου ορόφου γίνεται πάνω σε ξύλινο δάπεδο το οποίο δάπεδο δράζεται επί ξύλινων δοκών οι οποίες μεταφέρουν απ'ευθείας τα ωφέλιμα φορτία στη λιθοδομή και χωρίς παρεμβολή οριζόντιων στρωτήρων.

ΙΣΟΓΕΙΟ :

Η κυκλοφορία στο επίπεδο όλων των εσωτερικών χώρων του ισογείου γίνεται κυρίως πάνω σε ξύλινο δάπεδο το οποίο δάπεδο δράζεται επί ξύλινων δοκών οι οποίες μεταφέρουν απ'ευθείας τα ωφέλιμα φορτία στη λιθοδομή και χωρίς παρεμβολή οριζόντιων στρωτήρων. Κάτω από τα ξύλινα αυτά πατώματα στο χώρο του Νοτίου διαδρόμου και του Νοτιοδυτικού δωματίου υπάρχει μπάζωμα που παρουσιάζει ιδιαίτερα αυξημένα επίπεδα υγρασίας.

ΥΠΟΓΕΙΟ :

Οι περισσότεροι χώροι του υπογείου είναι μπαζωμένοι με χόμα και θραυσμένους λίθους που παρουσιάζουν ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα υγρασίας. Οι χώροι του υπογείου καυστήρας και αποθήκη είναι στρωμένοι με πλάκα όπλου σκυροδέματος.

ΣΤΕΓΗ :

Η στέγη σχήματος T διαμορφώνεται με ξύλινους ελκυστήρες, ορθοστάτες, αμείβωντες, αντιρίδες . τεγίδες. Τα φορτία της στέγης μεταφέρονται άμεσα στην τοιχοποιία μέσω των ελκυστήρων του φορέα της στέγης χωρίς την παρεμβολή ξύλινων στρωτήρων.

Αποτύπωση Νεοκλασσικού κτηρίου
στην Ερμούπολη Σύρου.
Οικία Ρεθύνη.

14. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ

1990 – 1994

- Επισκευή κεραμοσκεπούς στέγης και τοποθέτηση νέων υδροροών.
- Επισκευή της οροφής της στοάς – βεράντας του ορόφου.
- Αντικατάσταση φθαρμένων κικγκλιδωμάτων στις αυλές της πρόσοψης με νέα.
- Καθαίρεση εξωτερικών επιχρισμάτων στο σύνολο των επιφανειών του κυρίως κτιρίου, του παράσπιτου και των περιμετρικών μαντρότοιχων, έγιναν νέα τριπτά τριβιδιστά μαρμαροκονιάματα.
- Συμπληρώθηκαν και επισκευάστηκαν τα μαρμάρινα πεζούλια των αυλών.
- Ευλουργικές εργασίες.
- Επισκευές Υδραυλικών και Ηλεκτρικών εγκαταστάσεων.
- Διάνοιξη δύο κλεισμένων θυρών στο ισόγειο Ανατολικά και Δυτικά του Βορείου διαδρόμου, η τροποποίηση αυτή(κλείσιμο ανοιγμάτων) έγινε το 1963 από την οικογένεια Ρεθύνη.

- Καθαίρεση των δύο μάνιων(οικογένεια Ρεθύμνη 1963) στον όροφο στην θέση των βεραντών Νοτιοανατολικά και Νοτιοδυτικ,κατασκευή νέου δαπέδου στις βεράντες αυτές από σπλισμένο σκυρόδεμα.
- Καθαυρέσεις γύψινων διακοσμητικών από τις οροφές του ισογείου και ορόφο.
- Επισκευή, στοκάρισμα θραυσμένων φερόντων μαρμάρινων στοιχείων βεράντας Βόρειας όψης (επιφανειακή κάλυψη ρωγμών).

1994 – 1999

- Στα πλαίσια της μελέτης: «ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΟΙΚΙΑΣ ΡΕΘΥΝΗ ΣΕ ΙΣΤΟΡΙΚΟ – ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗ ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ», έγιναν οι κάτωθι επεμβάσεις:
  - Καθαίρεση διαχωριστικών τοίχων από συμπαγείς οπτοπλίνθους στον όροφο στα δύο Νοτιοανατολικά δωμάτια για τη δημιουργία ενιαίου χώρου αίθουσας συνεδρίων.
  - Διάνοιξη νέας θύρας στο Βορειοανατολικό δωμάτιο του ισογείου.
  - Διανοίξεις καναλιών στο σύνολο των τοίχων του κτιρίου για τη διέλευση του ηλεκτρικού δικτύου.
  - Κατασκευή γύψινων ψευδοροφών στο ισόγειο και όροφο για την διέλευση του δικτύου κλιματισμού.
  - Ολοκλήρωση Η/Μ Εγκαταστάσεων με την τοποθέτηση των μηχανισμών και εξαρτημάτων κλιματισμού.
  - Εργασίες Συντήρησης και αποκατάστασης τοιχογραφιών και οροφोगραφιών (τοπικά με κακής ποιότητας επιζωγραφίσεις).
  - Κατασκευή κτίσματος στην Νοτιοδυτική αυλή για να χρησιμοποιηθεί σαν κυλικείο.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1963 - 1964

- Κατασκευή δύο χώρων υγιεινής (μπάνια) στα μπαλκόνια της Νοτιοανατολικής και Νοτιοδυτικής πλευράς του ορόφου. Η τοιχοποιία ήταν από συμπαγείς οπτόπλινθους και στεγάζονταν με επίπεδη πλάκα οπλισμένου σκυροδέματος.
- Κλείσιμο, μείωση ύψους των δύο θυρών πρόσβασης στα δύο μπάνια του Νοτιοανατολικού και Νοτιοδυτικού μπαλκονι,ύμε συμπαγείς σκαφοειδείς οπτοπλίνθους.
- Κλείσιμο δύο παραθύρων στο Νοτιοανατολικό και Νοτιοδυτικό δωμάτιο του ορόφου με συμπαγείς σκαφοειδείς οπτοπλίνθους τύπου.
- Εκτετεμένες επισκευαστικές εργασίες στη στεγη, κατασκευήπεριμετρικού στηθαίου της στέγης που είναι κατασκευασμένο με συμπαγείς σκαφοειδείς οπτοπλίνθους τύπουΔ με χρήση ισχυρού συνδετικού τσιμεντοκονιάματος οι οπτόπλινθοι φέρουν την ένδειξη Σ Θ και είναι κατασκευασμένοι από την κεραμοποιία «ΕΛΑΣΟΝΑ Λ ΛΑΡΙΣΑ - ΠΥΡΓΕΤΟΣ. Θ.ΣΑΠΟΥΝΑ» (κατασκευής από 1956 έως 1963).
- Το περιμετρικό δίκτυο συγκέντρωσης ομβρίων,διαμορφώνεται με τη χρήση ανεστραμμένων γαλλικών κεράμων κορφιάπου φέρουν την ένδειξη: «ΕΛΑΣΟΝΑ Λ ΛΑΡΙΣΑ - ΠΥΡΓΕΤΟΣ. Θ.ΣΑΠΟΥΝΑ» (κατασκευής από 1963 έως 1980).
- Τελική κάλυψη της στέγης με κεραμίδια γαλλικού τύπου της ίδιας κεραμοποιίας. Τα παραπάνω στοιχεία τεκμηριώνουν την άποψη των μελετητών ότι η ανωτέρω περιγραφόμενη κατασκευή ανάγεται στη χρονική περίοδο του 1963 – 1964.
- Αντικατάσταση δαπέδου Βόρειας βεράντας με πλάκα οπλισμένου σκυροδέματος και επικάλυψη με πλάκες μαρμάρου.
- Αντικατάσταση δώματος παράσπιτου με πλάκα οπλισμένου σκυροδέματος.
- Κλείσιμο δύο θυρών Ανατολική και Δυτική στον Βόρειο διάδρομο του ισογείου με συμπαγείς οπτόπλινθους τύπου Δ .
- Εγκατάσταση θέρμανσης με καλοριφέρ.
- Νέα δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτρικά.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1931 1932*

- Κατασκευή στέγης σχήματος Γ καλυμμένης με βυζαντινά κεραμίδια, προκειμένου να επιλυθούν τα προβλήματα μόνωσης του δώματος.
- Επισκευή της οροφής του ορόφου, λόγω φθορών από παλαιότερη εισροή ομβρίων, σοβάντισμα και τοποθέτηση γύψινων διακοσμητικών,απώλεια οροφωγραφιών ορόφου.
- Κάλυψη οροφωγραφιών ισογείου με γύψινα διακοσμητικά.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1840* 1870*

- 1840* Κτίριο πρώτης γενιάς.
- 1860 - 1870* Προσθήκη Βόρειας όψης, πιθανώς από τον αρχιτέκτονα Pietro Sampo.

15. ΝΕΟΚΛΑΣΣΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΤΗΝ ΝΕΑ ΕΛΛΑΔΑ

Η εισδοχή του Αρχιτεκτονικού Κλασικισμού στην Ελλάδα του 19ου αι. είναι αδιαφιλονίκητα

ένα σημαντικό και αξιοπρόσεκτο καλλιτεχνικό και πολιτιστικό γεγονός. Κατά τα τετρακόσια χρόνια της Τουρκοκρατίας, οι μεν Γραικοί διαβιούν πνευματικά μέσα σε ένα πλαίσιο μεταβυζαντινό, ενώ η Δυτική Ευρώπη της Αναγέννησης είχε αποδεχθεί τους κλασικούς ρυθμούς μαζί με άλλες πολιτικές και οικονομικές κατευθύνσεις που χαρακτήριζαν τις τότε εκκολλαπτόμενες αστικές κοινωνίες.

Το γεγονός της επανάστασης του '21 είναι προϊόν ενός πνεύματος καλλιεργημένου από τον Ελληνικό Διαφωτισμό, που μετέχει στα σύγχρονά του ευρωπαϊκά ρεύματα και θέλει να αποδεσμεύσει την Ελλάδα όχι μόνο από τον οθωμανικό ζυγό αλλά και από κάθε ανατολίτικη παράδοση. Η ίδρυση του σύγχρονου ελληνικού κράτους προώθησε την δημιουργία μιας νέας κοινωνίας οι εκπρόσωποι της οποίας είχαν την κοινή επιδίωξη να καταστήσουν τη Νέα Ελλάδα ένα κράτος σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Η μεταστροφή των μεταβυζαντινών Γραικών στις δυτικοευρωπαϊκές θεωρίες είχε σαν αποτέλεσμα αλλαγές σε κρατική οργάνωση, γλώσσα, ένδυση, τέχνες, αρχιτεκτονική, με μια τάση αντιγραφής δυτικών προτύπων, αλλά και συγχρόνως λατρείας των αρχαίων προγόνων, αποκλείοντας τους βυζαντινούς.

Το 1816, ο αρχιτέκτονας Leo Von Klenze οικοδομεί στο Μόναχο την Königsplatz (την Πλατεία του Βασιλιά) βασισμένος στα αρχαία ελληνικά πρότυπα. Είναι ο αρχιτέκτονας που θα έρθει στην Ελλάδα με τον Όθωνα μαζί με πλειάδα εξεχόντων γερμανών, αυστριακών και δανών αρχιτεκτόνων.

Η εισαγωγή και η επικράτηση του αρχιτεκτονικού κλασικισμού αποδίδεται στον Όθωνα και στην παρουσία των Βαυαρών στην Ελλάδα.

Εκείνη την εποχή καταγράφουμε, την τρισεπιχαιμένη παρουσία μιας άλλοτε σεμνής και άλλοτε πιο επιδεικτικής εξελληνισμένης αρχιτεκτονικής ρυθμολογίας, στην νεόκτιστη Αθήνα, στα αγγλοκρατούμενα Επτάνησα και στην Ερμούπολη της Σύρου, λόγω της επιβίωσης εκεί ζωντανών προπυργίων της παπικής εκκλησίας.

Ο νεοκλασικισμός στην Ελλάδα απέκτησε ένα ψυχισμό, τον ψυχισμό του ανθρώπου που έχει τη συνείδηση πως κατοικεί σε μια ανθρώπινη πόλη. Η σημερινή Αθήνα, πρωτεύουσα-πόλη-κράτος, φανερώνει πια περίτρανα ότι το απάνθρωπο έγινε κατοικήσιμο.

«...Τα σπίτια που είχα μου τα πήραν. Έτυχε να' ναι τα χρόνια δίσεχτα. πόλεμοι, χαλασμοί, ξενιτεμοί...
..δεν ξέρω πολλά πράγματα για σπίτια
ξέρω πού έχουν τη φυλή τους, τίποτε άλλο.
Καινούργια στην αρχή, σαν τα μωρά..
κεντούν παραθυρόφυλλα χρωματιστά και πόρτες
γυαλιστερές πάνω στη μέρα
Όταν τελειώσει ο αρχιτέκτονας αλλάζουν,
ζαρώνουν ή χαμογελούν ή ακόμη πεισμώνουν
μ' εκείνους που έμειναν, μ' εκείνους που έφυγαν
μ' άλλους που θα γυρίζανε αν μπορούσαν
ή που χάθηκαν, τώρα που έγινε
ο κόσμος ένα απέραντο ξενοδοχείο.
Δεν ξέρω πολλά πράγματα από σπίτια,
θυμάμαι τη χαρά τους και τα λύπη τους
καμιά φορά, σα σταματήσω...

Ξέρεις τα σπίτια πεισμώνουν εύκολα σαν τα γυμνώσεις...»
Γιώργος Σεφέρης

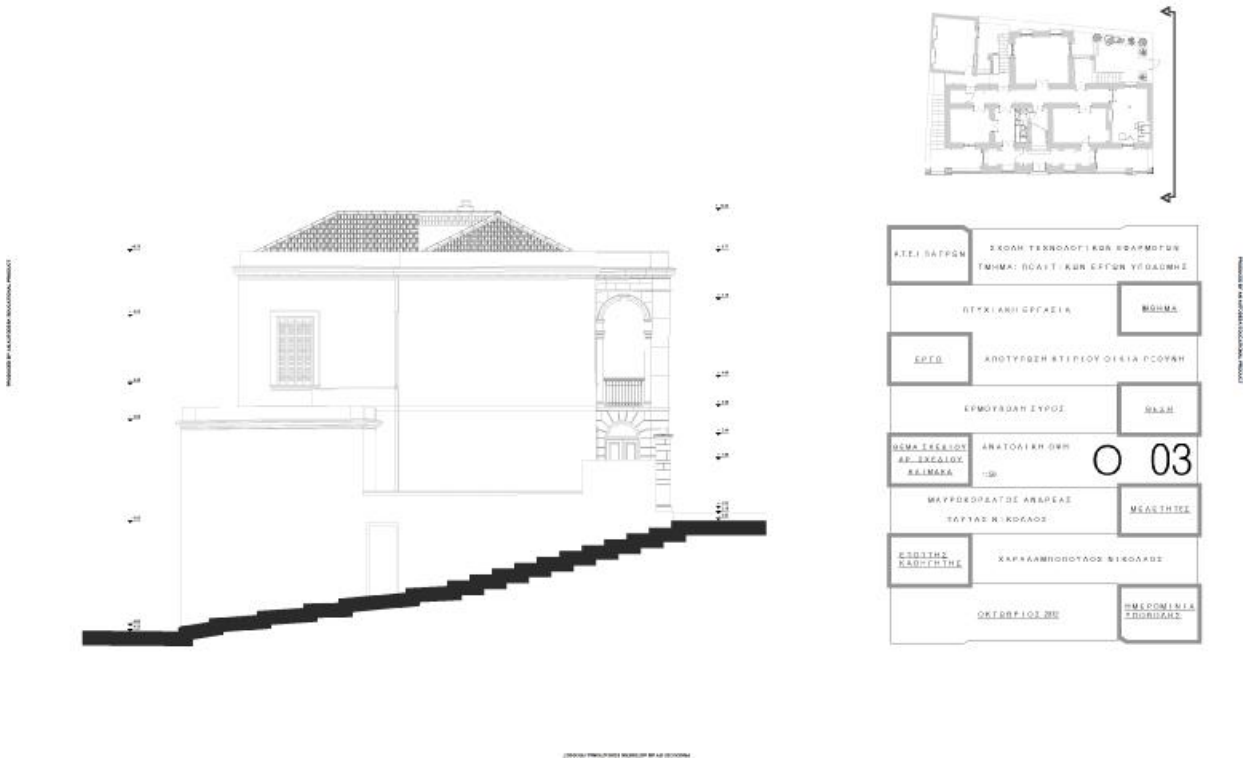
Περιφρονήσαμε την ομορφιά και την απλότητα της μορφής.
Δεν ξέρουμε πια με τι συνδιαλέγεται η ψυχή μας και τι σκέπτεται και αποζητά ο
νους μας.
Η μοναξιά, η αρχοντιά και η αξιοπρέπεια κτισμάτων σαν το **Αρχοντικό Ρεθύνη** στην
Ερμούπολη της Σύρου, βοηθούν σε αυτή την συνδιάλεξη και την αναζήτηση.

(Η Ερμούπολη μπορεί να μην έχει πια την παλιά της δύναμη. Αυτό που κερδίζει όμως είναι ο θαυμασμός για την νεοκλασική ομορφιά της που διατηρείται αλώβητη μέχρι και σήμερα.)

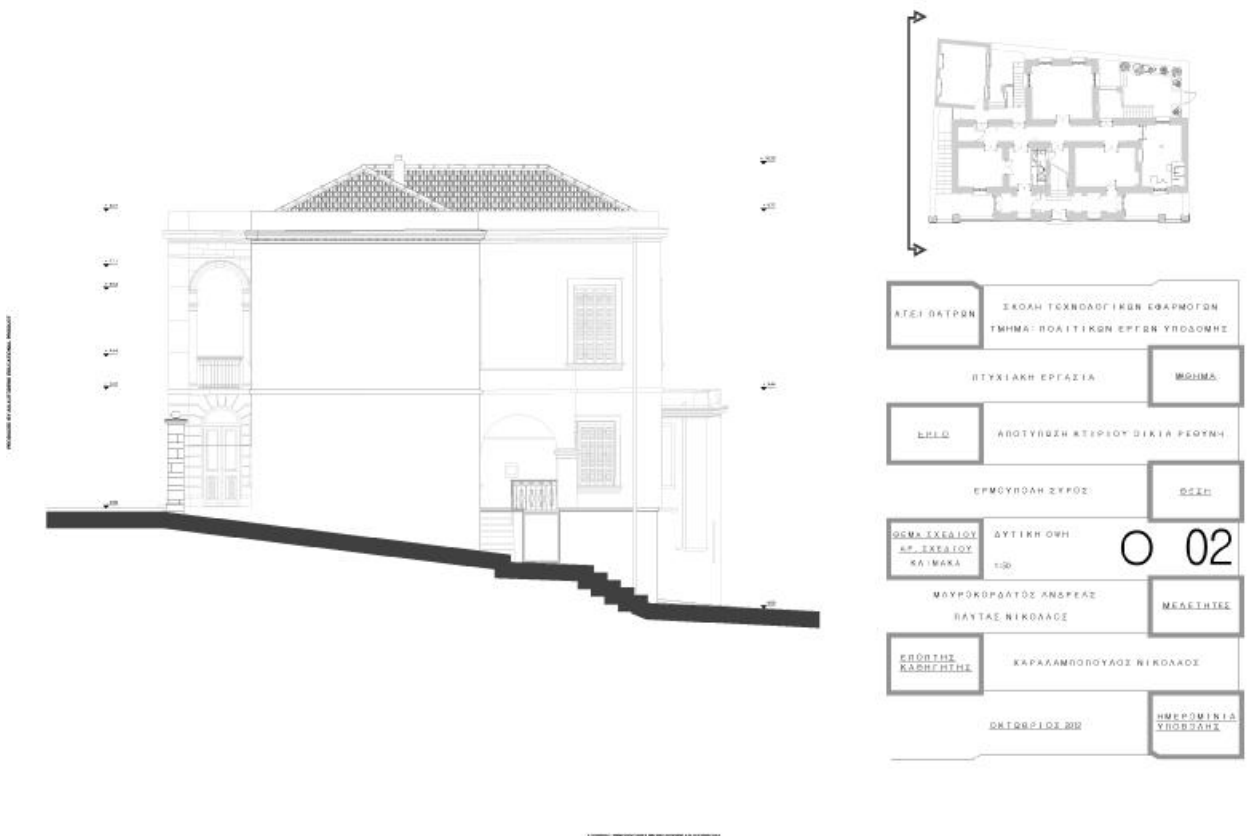
16.ΣΧΕΔΙΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

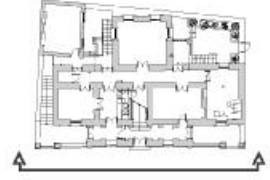
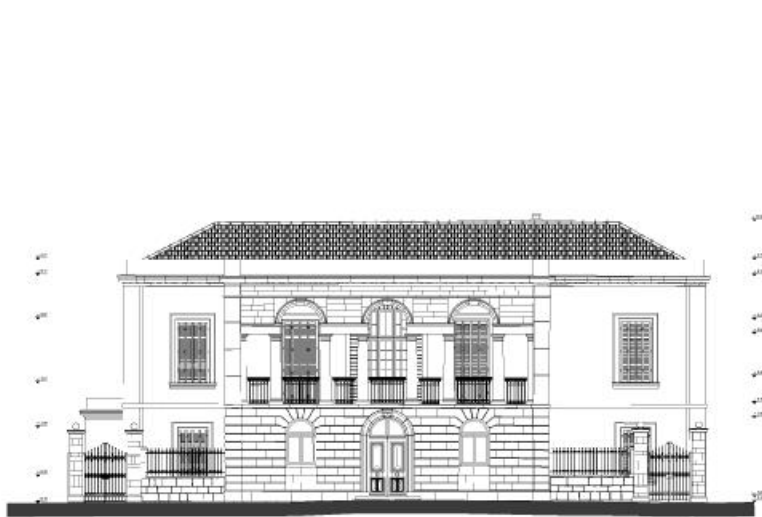
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΚΑΛΩ ΔΑΤΩΝ	ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΜΗΜΑ - ΠΡΟΑΓΓΕΛΙΑΣ ΕΡΓΟΥ ΥΠΟΔΟΜΗΣ	
	ΟΥΤΥΧΙΑΚΗ ΕΚΤΑΣΗ	ΜΕΛΕΤΗ
ΣΕΙΣ	ΑΝΤΙΣΤΗΝ ΚΤΙΡΙΟΥ ΟΙΣΙΑ ΠΕΡΙΜΕΤΡΟΣ	
	ΕΡΜΟΛΟΓΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑ	ΟΧΕΙ
ΜΕΜΟΡΑΝΔΟ ΑΠ' ΕΚΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	ΜΕΜΟΡΑΝΔΟ ΕΡΜΟΛΟΓΙΑ	0 01
	ΜΑΡΤΥΡΟΛΟΓΙΟ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΕΡΜΟΛΟΓΙΑ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΜΕΛΕΤΗ
ΕΡΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	ΣΑΡΑΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	
	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2022	ΜΕΜΟΡΑΝΔΟ ΕΡΜΟΛΟΓΙΑ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

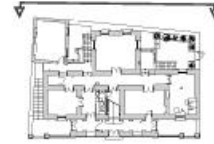
ΒΟΡΕΙΑ ΟΥΨΗ

ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟ ΠΡΟΣΩΠΟ

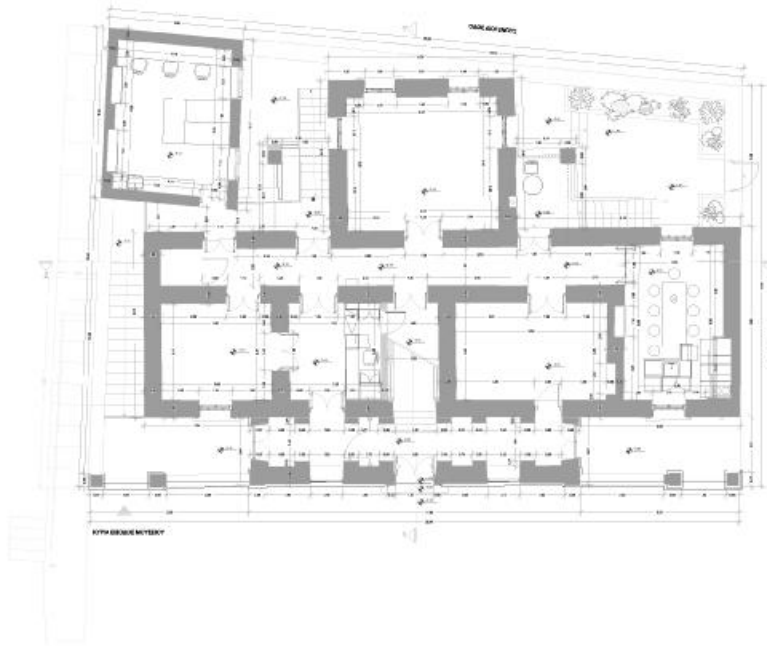
ΕΠΙΠΛΗΡΗΣ ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟ ΠΡΟΣΩΠΟ

NOTIA OYH

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ	ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ	ΤΕΡΜΑ: ΚΟΝΙΤΙΚΗΝ ΣΤΡΩΣΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ	ΚΑΤΟΧΗ	ΜΟΥΣΕΟ
ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ
ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ
ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ
ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ
ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ
ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ

ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟ ΠΡΟΣΩΠΟ

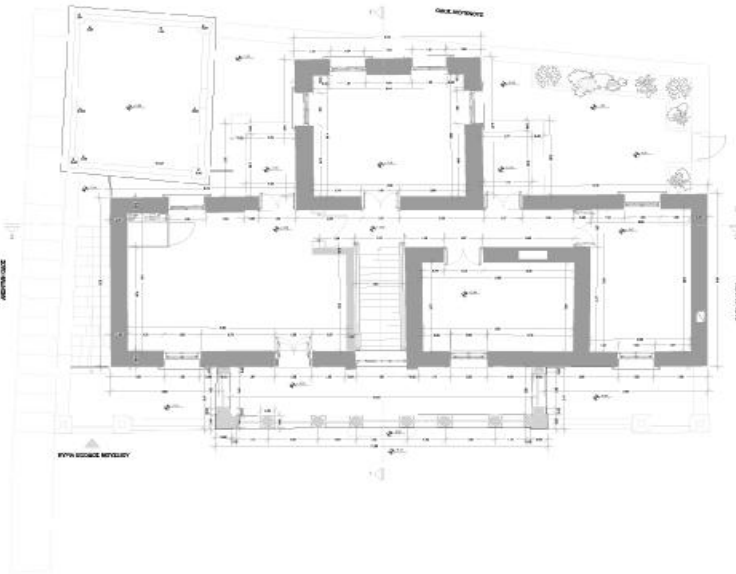

ΕΠΙΠΛΗΡΗΣ ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟ ΠΡΟΣΩΠΟ

ΚΑΤΟΨΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ

ΤΙΤΛΟΣ	ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ	ΤΕΡΜΑ: ΚΟΝΙΤΙΚΗΝ ΣΤΡΩΣΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ	ΚΑΤΟΧΗ	ΜΟΥΣΕΟ
ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ
ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ
ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ
ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ
ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ
ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ	ΕΡΜΗΝΕΥΣ

ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

	Τεχνολογία και Υλικά	 Β
	Τεχνολογία και υαλοπλάκες	
	Μαρμαρινό πάτωμα	
	Καλυμμένο δάπεδο	

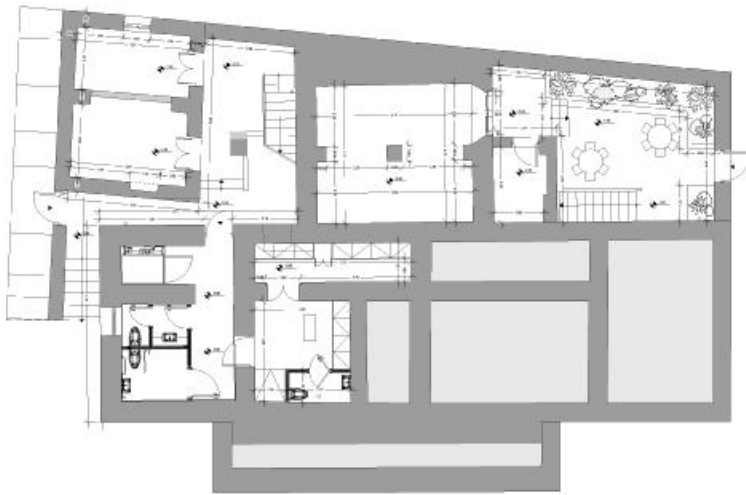

ΑΤΕΛΕ ΚΑΤΡΩΝ	ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΩΝ	
	ΓΗΜΑ: ΠΟΛΥΤΕΚΝΟ ΕΠΙΘΥΡΟ ΥΠΟΔΟΜΗΣ	
	ΕΠΕΞΕΛΙΞΗ	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
	ΕΠΕΞΕΛΙΞΗ	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
	ΕΠΕΞΕΛΙΞΗ	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΟΜΑΔΑ ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ	ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ	K 02
ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ	ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ	
	ΜΑΥΡΟΚΟΡΑΤΟΣ ΑΝΔΡΑΣ	ΜΑΥΡΟΚΟΡΑΤΟΣ
	ΕΥΓΥΙΑΣ ΜΗΝΟΚΑΟΣ	ΜΑΥΡΟΚΟΡΑΤΟΣ
ΕΠΕΞΕΛΙΞΗ	ΚΑΡΦΑΜΕΘΟΡΟΥΣ ΜΗΝΟΚΑΟΣ	
	ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ	ΟΜΑΔΑ ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ

ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ

ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

	Τεχνολογία και Υλικά	 Β
	Τεχνολογία και υαλοπλάκες	
	Μαρμαρινό πάτωμα	
	Καλυμμένο δάπεδο	

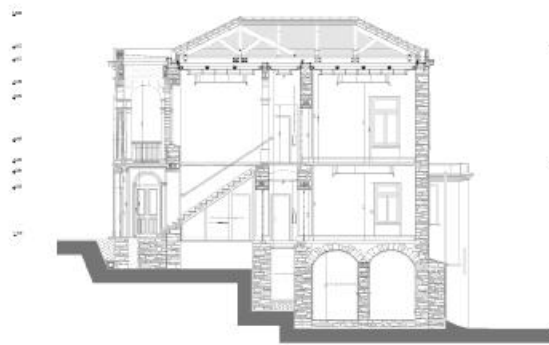

ΑΤΕΛΕ ΚΑΤΡΩΝ	ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΩΝ	
	ΓΗΜΑ: ΠΟΛΥΤΕΚΝΟ ΕΠΙΘΥΡΟ ΥΠΟΔΟΜΗΣ	
	ΕΠΕΞΕΛΙΞΗ	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
	ΕΠΕΞΕΛΙΞΗ	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
	ΕΠΕΞΕΛΙΞΗ	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΟΜΑΔΑ ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ	ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ	K 00
ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ	ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ	
	ΜΑΥΡΟΚΟΡΑΤΟΣ ΑΝΔΡΑΣ	ΜΑΥΡΟΚΟΡΑΤΟΣ
	ΕΥΓΥΙΑΣ ΜΗΝΟΚΑΟΣ	ΜΑΥΡΟΚΟΡΑΤΟΣ
ΕΠΕΞΕΛΙΞΗ	ΚΑΡΦΑΜΕΘΟΡΟΥΣ ΜΗΝΟΚΑΟΣ	
	ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ	ΟΜΑΔΑ ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ

ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΚΑΤΩΦΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ

ΠΡΟΣΦΕΡΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

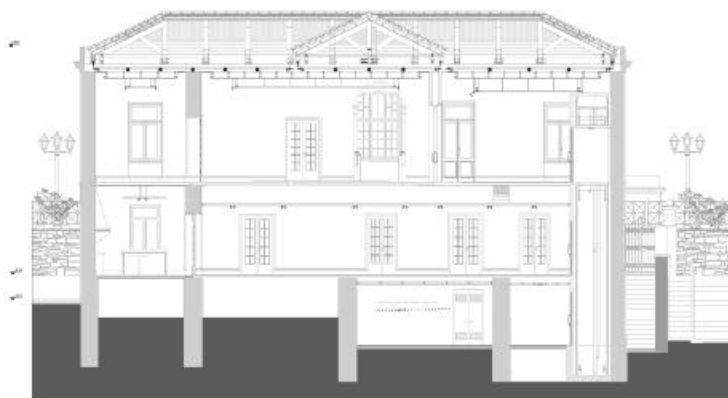
<ul style="list-style-type: none"> Τσιμεντοκάλυψη Τσιμεντοκάλυψη Μαρμαρινό πάτωμα Εδαφική Τσιμεντοκάλυψη 	
ΑΤΕΛΕΣ ΚΑΤΩΦΛΟΝ ΤΡΟΧΗ ΤΡΕΠΑΣΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΚΑΡΑΦΩΤΩΝ ΤΡΟΧΗ ΤΡΟΧΩΝ ΚΑΙ ΚΑΡΑΦΩΤΩΝ	ΜΕΣΑ
ΕΠΙΧΡΩΣΗ ΑΣΤΥΡΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΥΕΠΙΧΡΩΣΗ	ΜΕΣΑ
ΕΡΜΟΛΟΓΙΑ ΕΡΜΟΛΟΓΙΑ	ΑΕΤΑ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΜΗ 1-1 ΜΕΤΡΩΝ 1:50	T 01
ΜΑΥΡΟΚΡΑΝΙΟ ΚΑΤΑΤΑΚΤΗΡΙΑ	ΜΕΣΑ
ΑΝΤΙΣΤΗΝ ΚΑΤΑΤΑΚΤΗΡΙΑ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

TOMH 1 - 1

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΠΡΟΣΦΕΡΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

<ul style="list-style-type: none"> Τσιμεντοκάλυψη Τσιμεντοκάλυψη Μαρμαρινό πάτωμα Εδαφική Τσιμεντοκάλυψη 	
ΑΤΕΛΕΣ ΚΑΤΩΦΛΟΝ ΤΡΟΧΗ ΤΡΕΠΑΣΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΚΑΡΑΦΩΤΩΝ ΤΡΟΧΗ ΤΡΟΧΩΝ ΚΑΙ ΚΑΡΑΦΩΤΩΝ	ΜΕΣΑ
ΕΠΙΧΡΩΣΗ ΑΣΤΥΡΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΥΕΠΙΧΡΩΣΗ	ΜΕΣΑ
ΕΡΜΟΛΟΓΙΑ ΕΡΜΟΛΟΓΙΑ	ΑΕΤΑ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΜΗ 2-2 ΜΕΤΡΩΝ 1:50	T 02
ΜΑΥΡΟΚΡΑΝΙΟ ΚΑΤΑΤΑΚΤΗΡΙΑ	ΜΕΣΑ
ΑΝΤΙΣΤΗΝ ΚΑΤΑΤΑΚΤΗΡΙΑ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΠΡΟΣΦΕΡΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

TOMH 2 - 2

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

17. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Τεχνικά κείμενα Λαογραφικού μουσείου Σύρου
- 2) Πνευματικό κέντρο Ερμούπολης
- 3) Μουσείο Χαλανδριανής
- 4) Διαδικτυακός τόπος Λυκείου Ελληνίδων Σύρου
- 5) Αρχεία αρχιτεκτονικής μελέτης δημαρχείου Ερμούπολης